neprikl ausoma lietuva

Montrealis • 1971. VI. 30 • Nr. 1254

LITUANIE INDEPENDANT • INDEPENDENT LITHUANIA • EST. 1941

Mr. J. Ruzienius
19265 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Pasitikėkime savo tauta

... "Daugelio tokių pareigūnų akla tarnyba svetimiems negali būti suderinta su tautos daugumos balsu ir nusistatymu". Šie žodžiai yra ištrauka iš vieno mūsų veiksnio pareiškimo, kuris gana nejaukiai nuteikė eilę sovietinamos Lietuvos gyvenimo stebėtojų išeivijoje.

Tai žodžiai, skambą savotišku kaltinamuoju aktu gal net ir labai gausiai tautos daliai tėvynėj, tarnaujančiai įvairių rūšių įstaigose ir darbovietėse. Privataus sektoriaus ten nėra, visa priklauso valstybei, ir kur betarnautum, ką bedarytum, tiesiogiai ar ne, visvien esi valstybės tarnautojas. Kodėl jų dauguma turėtų (pareiškime-daugelis) būti blogi ar neverti tautos pasitikėjimo ir kodėl tauta juos turėtų smerkti? Tai greičiausia tebus tą pareiškimą rašiusio skubotas ar neapgalvotas išsireiškimas. Galimas dalykas, kad to kaltinimo rašėjas nėra susipažinęs su elementariais pasyvios rezistencijos dėsniais, reikalaujančiais kiek galint mažiau aukų ir kiek galint daugiau realių galimybių padėti saviesiems.

Jei šiandien, statistikos duomenimis pasikliaudami šaukiam, kad Lietuvoje ir taip perdaug svetimųjų pareigūnų, tai, reikalaudami ar tikėdamiesi tautiečių visiško neįsijungimo į kasdienos gyvenimą, užtraukt ume tautai jei ne represijas, tai dar didesnį visuotiną svetimųjų antplūdį.

Laimei, tautos kamienas ne tiek tiki išeivija, kiek savo jėgomis, nuovoka ir intuiciją vertinti kiekvieną susidariusią situaciją vietoje ir atitinkamai elgtis ar reaguoti. Biurokratinis aparatas nepaprastai išplėstas, toji sistema reikalinga daug tarnautojų, tarnyba, savo ruožtu, vis jau užtikrina bent materialinį minimumą sau ir šeimai išlaikyti. Daugely atvejų juk ir žmona priversta ieškoti tarnybos, norėdama palengvinti ir papildyti šeimininį biudžetą.

Ar tikrai būtų geriau, kad lietuviai tegalėtų likti žemdirbiais ir fabrikų darbininkais, vadovaujančias pozicijas palikdami svetimiesiems? Nesąmonė ...

Komjaunime esama, berods, netoli ketvirčio milijono jaunųjų lietuvių. Nepriklausant tąi organizacijai juk labai ribotos galimybės akademinėms studijoms. Ar būtų geriau, kad priaugančioji karta nesiveržtų į aukštąjį mokslą? Pabandykit be partinių organų rekomendacijos įstoti į universitetą ... Beje, ir partiniuose telkiniuose lietuvių dauguma, nors, aišku, svetimieji yra budrūs ir vadelių iš rankų nepaleidžia. Tas pats pasakytina ir apie visas kitas institucijas – bent kol kas tautiečiai sudaro daugumą. Gal "geri", gal ir "blogi", bet apie tai spręsti jau ne mūsų čia reikalas.

Jei pradėsim nepasitikėti nemaža tautos dalimi, jos sąmoningumu, budrumu ir sugebėjimais, tai išrašysim labai menką atestaciją išeivijos brėstančio jaunimo akyse. Jaunimo, iš kurio laukiame ir tikimės išlikti savąją tautą mylinčią ir jos vertybes branginančia karta. Menkavertystės kompleksas ir nepasitikėjimo savo tauta skleidimas tik jau negalės patraukti idealų ieškančio išeivijos jaunimo ...

Kai galėjo, tauta ten atstatinėjo istorines pilis, kai reikėjo Nikitą patenkinti, sodino pakelėse kukurūzus. Jei reikės, lenksis ir prieš Leonidą šiandien, rytoj, kai galės, atliks dar ne vieną užmoją naudingą ir būtiną savosios tautos tolimesniam išsilaikymui ir ateičiai. Ar neturėtume tikėti ir pasitikėti savąja tauta?

AL. GIMANTAS

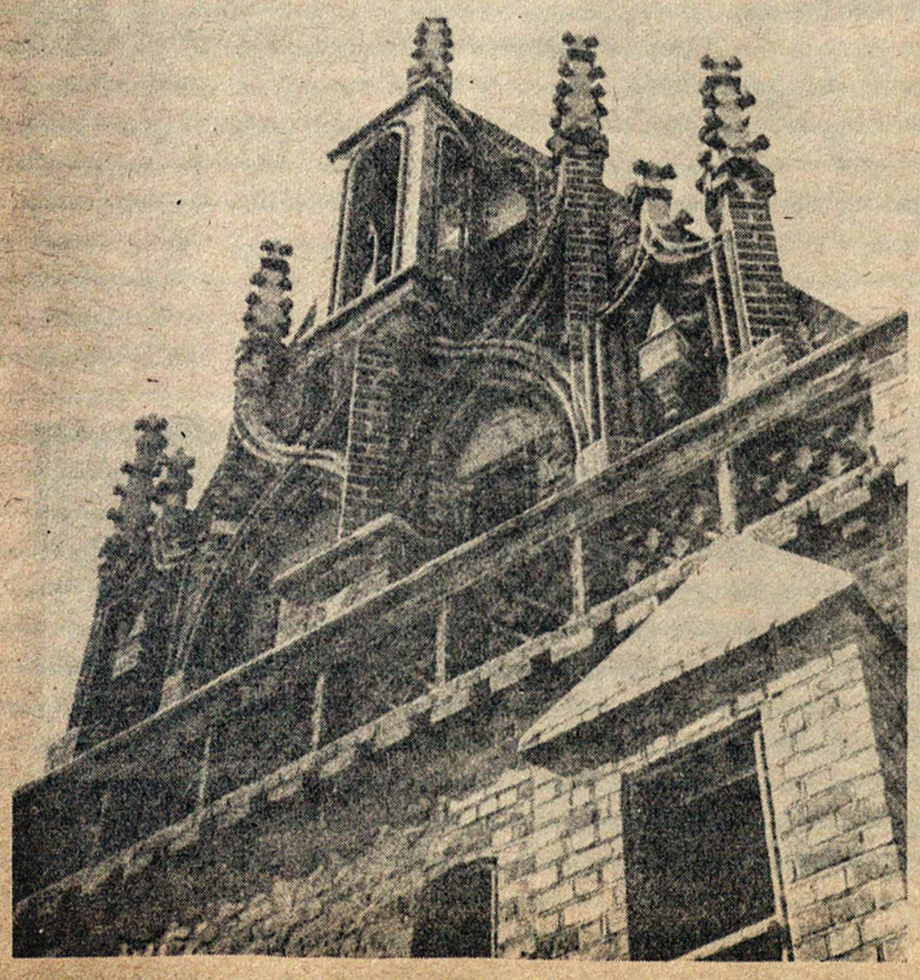

Restauruotieji Perkūno namai Kaune – gotikos meno pažiba

BILL

FOR

The Union of the British North American Colonies, and for the Government of the United Colony.

[*Qu. whether to ny the Eastern B. N. A. Colonies.*]

•WHEREAS ~~the~~ Such Union of the British North American Colonies ~~for Purposes of Government and Legislation~~ would be attended with great Benefits to the Colonies and be conducive to the Interests of the United Kingdom:

Be it therefore enacted by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the Advice and Consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the Authority of the same, as follows:

Preliminary.

1. This Act may be cited as The British North America Act, 1867.

[*Here would follow:*

1. *Any Interpretation Clause that may be necessary.*
2. *Clause repealing Imperial and Colonial Acts, if necessary.*]

Šiaurinės Amerikos įstatymo pirmasis koreguotas egzempliorius

BOMBA MONTREALYJE

Kvebeko tautos šventės metu, Šv. Jono Krikštytojo dieną, Montrealio senamiestyje išsprogdinta nedidelė bomba. Vienu metu tarp policijos ir įsikarščiavusių nacionalistų įvyko susistumdymas, kurio metu buvo sužeistų. Policija keletą asmenų suėmė.

Šventės metu nacionalistinės nuotaikos buvo netokios ryškios kaip praeitaisiais metais.

• Memmingeno LB ap. valdybą sudaro pirm. V. Bernotas, sekr. C. Vainoras, ižd. A. Dasys ir V. Damijonaitis. Memmingeno liet. kapelionu paskirtas kun. A. Rubikas.

DIENOS TEMOMIS

NE BLOGIAUSIAS KRAŠTAS

Lietuvos himną pilnom krūtinėm traukė visi – septyniasdešimtsmečiai ir pusamžiai, jaunieji ir patys jauniausieji. Buvo tai akivaizdus lituanistinių mokyklų bei jaunimo organizacijų nuopelnas, kai jau Kanadoje gimęs lietuviškasis jaunimas, žodžių neieškodamas, giedojo savo tautos himną.

Kanados himną, žodžių neieškodama, tegiedojo maždaug pusė susirinkusiųjų. Aišku, buvo tai jaunieji. Ir visiškai nenuostabu, kad jie Kanados himną giedojo su nemažesniu užsidegimu kaip Lietuvos.

Kanada juk yra jų gimtasis kraštas. O ir truputį vyresnieji, gimusieji Vokietijos stovyklose arba dar Lietuvoje, Kanadą išgyvena kaip savo gimtinę. Tai jų kraštas, ir jie jaučiasi kanadiečiais. Ar tai suderinama su jų nuoširdžiu užsiangažavimu lietuvybei?

•

Beveik trečdalis Kanados gyventojų nebėra anglų ar prancūzų kilmės. Ukrainiečiai, italai, vokiečiai ir daug kitų tautybių, jų tarpe ir lietuviai, sudaro tą trečdalį krašto gyventojų. Ir, tur būt, jau joks išmintingas arba bent gudrus Kanados politikas nebedrįs tvirtinti, kad ištikimybė savo tautybei gali trukdyti būti geru kanadiečiu.

Tautybių mozaika – nėra vien tiktai skambus politikieriškas šūkis, tai jau yra neatskiriama kanadietiškos tikrovės dalis. Iš Kanados pramonės, prekybos, aukštosios valdininkijos ir diplomatijos, mokslo ir švietimo, kultūros ir menų išjungti tuos kanadiečius, kurie nėra anglų ar prancūzų kilmės – būtų neįsivaizduojama. To trečdalio indėlis iš tiesų yra daug svaresnis ir reikšmingesnis visam kraštui, negu paprasta aritmetinė proporcija leistų tikėtis.

Tai faktas, kurį iškėlė pats gyvenimas ir kurį akivaizdžiai įsisąmonino ir Otavos sluoksniai – neveltui juk parlamentarinė komisija, kuri ruošia naujosios Kanados konstitucijos projektą, svarsto būdus, kaip konstitucijoje įrašyti kiekvienai Kanadoje gyvenančiai tautinei grupei teisę išlaikyti savo veidą, savitumą ir kultūrą.

1867 m. gegužės 22 d. Didžiosios Britanijos karalienė Viktorija Windsoro pilyje Anglijoje, pasirašė dokumentą, kuris prasidėjo šiais žodžiais:

"Mes nutariame, skelbiame ir įsakome, kad nuo 1867 metų liepos mėnesio 1 dienos Kanados, Naujosios Skotijos ir Naujojo Brunsviko provincijos sudarytų vieną dominiją, vardu Kanada" ...

Tas dokumentas vadinasi British North America Act – Britų šiaurinės Amerikos įstatymas, kuris iki šios dienos yra Kanados konstitucija, o ana diena – Liepos Pirmoji – vadinamoji Dominijos diena yra Kanados valstybinė šventė.

Žinia, išsivystė ir išaugo Kanada iš britų kolonijos, dešimtmečius buvo su Londonu pabrėžtinai sujungta dominija, bet šiandieną jos ryšiai su Didž. Britanija teliko simboliški ir tradiciški. Milijonai britų kilmės kanadiečių, aišku, jaučia sentimentą ir prisirišimą savo protėvių kraštui, tačiau ir jie yra kanadiečiai, kuriems Kanados gerovė ir savarankumas yra pirmos svarbos klausimas. O britų teigiamą vaidmenį, kuriant Kanados savitą veidą, ne britų kilmės kanadiečiai dažnai yra linkę neprivertinti.

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

VISIEMS LIETUVIAMS

NL kas kart gerėja, tobulėja. Gera vieta jaunimui skirta. Jokios vienos partijos linijos nematyti. Tai gerai.

Tremties laikraštis neturi būti vienos senos partijos tarnu, įrankiu. Jis turi tarnauti visiems lietuviams, kurie domisi lietuvių tauta ir jos ateitimi.

J. Karka

NEDAUG KAS BENORIME ...

Anglai kartais sako: "Sometimes every man has to stand up and be counted". Lietuviškoje bendruomenėje tai būtų, kad kartais kiekvienas turi pasirodyti, kad būtų priskaičiuotas prie lietuvių.

Čia nekalbu apie kiekvieną parengimą. Jų ir taip yra per daug. Negi spėsi kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį pasirodyti tuose visuose baliuose, minėjimuose, aktuose, koncertuose. O kartais tokių parengimų savaitgaliais ruošiama po du ir net tris. Nereikėtų gal net per daug pykti, kai kitas kartais ir į Vasario 16 minėjimus ne kiekvieną kartą ateina. Žinoma, būtų gražiau, kad visi ateitų, bet ... jei neateiti į Vasario 16 minėjimą ir yra lietuviška nuodėmė, gal dar nemirtina.

Bet tikrai yra atvejų, kad kiekvienas savigarbos dar nenustojęs lietuvis vis dėlto turėtų ir asmeniškai pasirodyti. Tai bus tokiais atvejais, kada mums reikia pasirodyti prieš kitataučius svarbiais mūsų tautos reikalais, kada tikrai turime parodyti savo "Lithuanian Power", kaip studentai dabar pradėjo sakyti. Tokiais atvejais kiekvienas sąmoningas lietuvis tikrai turėtų pasirodyti, kad galėtų būti priskaičiuotas prie lietuvių.

Skelbiamės, kad Montrealyje yra 4 500 lietuvių. Seniau fantazuodavom, kad mūsų čia net 9 tūkstančiai. Ar ir tie 4 tūkstančiai nėra fantazija? Kiek gi lietuvių buvo demonstracijoje? Šimtas? Gal 120, ne daugiau.

Buvo mūsų senoji gvardija, septyniasdešimtmečiai – ir pagarba jiems, kad nepabūgo į kalną žygiuoti netrumpą kelią. Buvo viduriniosios kartos atstovų. Buvo ir jaunesnio jaunimo, tų "teenagers", kuriuos, tur būt, tėveliai išvarė, kai patys tingėjo iš namų išeiti. Bet kur gi buvo tie kiti "tūkstančiai"? Nebuvo ir tokių, kurie šiaip labai garsiai šūkauja apie savo lietuviškumą ir patriotizmą, tik "užmiršo" pasirodyti, kai visi lietuviai turi būti suskaičiuojami. O tikrai skaudu ir liūdna buvo, kai nematėm nė vieno lietuviško dvasiškio. Nedrįstame suabejoti lietuviškumu, bet esame labai labai nuliūdę, kad nė vienas jų nesuprato to stand up and be counted – prasmės ir reikšmės.

Televizija ir radijas mus demonstruojančius, ačiū Dievui, pastebėjo. O gal būtų daug geriau pastebėję, jei visi būtume ten susirinkę. Nedaug galime Lietuvai čia gero padaryti, bet bent kartą metuose priminti Kanados visuomenei, kad tokios tautos dar egzistuoja ir nori būti laisvos – tikrai galime. Tik nedaug kas norime ...

G. B.

Prierašas: Demonstracijos rengėjai spaudai, radijui ir tv išsiuntinėjo specialius komunikatus, o pirmadienį skambino redakcijom, primindami demonstraciją. Red.

Bet ar taip buvo šią savaitę Montrealyje, kada pabaltiečiai demonstravo prieš Rusijos imperializmą prie SSSR konsulato?

Didele politine veikla Montrealio lietuviai dabar nepasižymi. Bet birželio mėnesį vis dar suruošiam demonstracijas, protestuodami prieš mūsų tėvynės okupaciją ir reikalaudami jai laisvės. Rodos, nedaug reikalaujama iš Montrealio lietuvių – kartą metuose pasirodyti ir būti prie lietuvių priskaičiuotais.

PAKALBINKITE SAVO KAIMYNĄ SKAITYTI NEPRIKLAUSOMĄJĄ

Pirmasis Lietuvos malūnsparnis Cierva C-30 nepriklausomybės laikais

Britanija vis dėlto yra parlamento motina, britų visuomenė pirmoji išvystė parlamentarinę demokratiją, toleranciją skirtingai nuomonei, meną gyvenimiškai ieškoti kompromiso. Ir jei šiandieną Kanados didmiesčiuose moterys vienos nebijo vakarop pereiti per gatvę ir jei Kanados butų durys nerakinamos septyniais užraktais, tai didele dalimi bene ir bus išdava to britiško paveldėjimo, išugdžiusio teisėtumo ir pusiausvyros jausmą visuomenėje.

•

Prancūziškųjų ir angliškųjų kanadiečių santykių ištakos yra tragiškos. Tai buvo laimėtojų ir pralaimėjusiųjų, valdytojų ir valdomųjų, stipriųjų ir silpnųjų santykiai. Tik augant pačios Kanados valstybės savarankumui ir nepriklausomumui, vystėsi ir stiprėjo ir prancūziškųjų kanadiečių tautos sąmoningumas.

Šiandieną nebegalime abejoti, kad prancūziškieji kvebekiečiai sudaro tautą, su savita išvystyta kultūra, papročiais, mentalitetu ir net skirtinga kvebekietiška kalbėsena. Neapsirikime – kvebekiečiai nėra prancūzai, jie paprasčiausiai yra kvebekiečiai. Ir, žinoma, kanadiečiai. Net savo šnekamojoje kalboje jie save paprastai vadina "Canadiens", o angliškuosius kanadiečius – anglais.

Po ilgai trukusio letargo ir kultūrinio abejingumo jie išsitiesė, nori išlaikyti savo tradicijas, kalbą, savitumą, o gyvendami kompaktine mase Kvebeko provincijoje, kurioje jie sudaro net 85 nuoš. gyventojų, jie, be abejo, turi tikroviškas galimybes neištirpti angliškai kalbančiame kontinente.

Nepainiokime tautiškų prancūziškųjų kanadiečių aspiracijų su teroristine FLQ organizacija. Teroristai tesudaro pranykstančią mažumą. Tačiau tautiško savarankumo troškimas kvebekiečiuose yra stiprus, autentiškas ir ypač mums, lietuviams, suprastinas, nes tautiškumą išlaikyti kitataučių jūroje nėra lengva – nei išeivijoje, nei pagaliau Lietuvoje, slavų apsupime.

Birželio 24-toji – Joninės, šv. Jono Krikštytojo diena, tuo pačiu tai ir prancūziškosios Kanados tautinė šventė.

O ta proga galime prisiminti ir tą gana akivaizdų faktą, kad kaip tik išsivysčiusi anglų ir prancūzų kultūrų ir kalbų įtampa sudarė tą nuotaiką ir sąlygas, kuriose tautybių mozaika nebėra tuščia frazė, bet vis labiau realėjantis reiškinys Kanados gyvenime. O todėl ir lietuvis Kanadoje, labiau negu bet kokiame kitame Vakarų krašte, gali jaustis vienodai geru kanadiečiu ir lietuviu.

•

Kanada, matyt, laikytina demokratiškiausia valstybe Amerikos kontinente. Nekalbant apie nežymias ir nebereikšmingas ekstremistines mažumas, kraštas neserga nei mesianizmu, nei perdėtu gaisrininkišku patriotizmu. Ir prieš milžinišką JAV ekonominę, o tuo pačiu ir politinę bei kultūrinę įtaką Otava spiriasi atsargiai, nuosaikiai, sakytume, beveik draugiškai, kaip doriems kaimynams ir pridera.

Kanada iš tikrųjų yra labai turtingas kraštas. Nežiūrint visokių ekonominių negalavimų, kanadiečių pragyvenimo lygis, nors ir atsilikęs kiek nuo JAV, vis dėlto yra vienas pačių aukščiausiųjų pasaulyje.

Ne, Kanada iš tikrųjų nėra pats blogiausias kraštas, kurį lietuviai išeiviai galėjo pasirinkti. Anaiptol, Kanada bene bus vienas pačių geriausių kraštų lietuviams gyventi, išlaikyti savo lietuvybę, neprarasti ryšių su savo gimtuoju kraštu ir, galimybių ribose, padėti Lietuvai.

REM

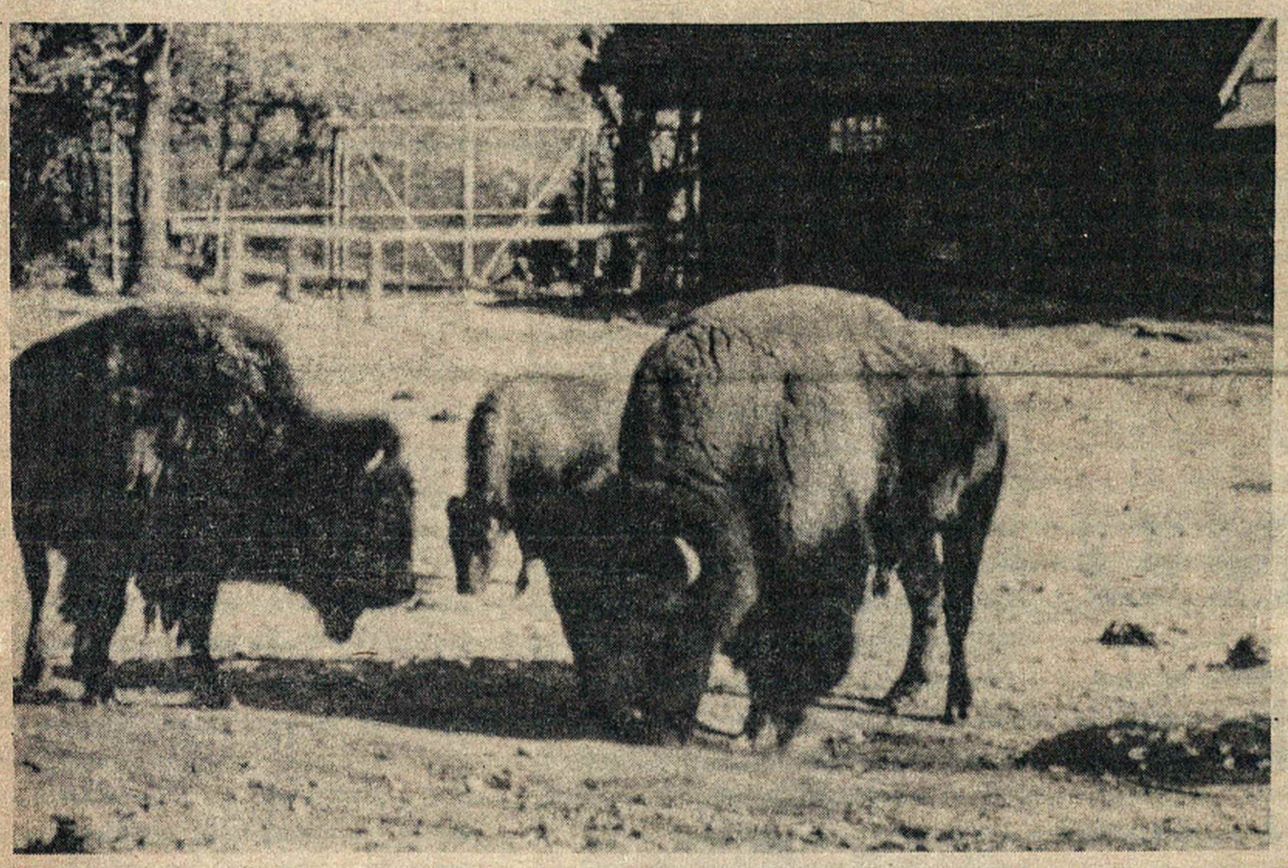

Bizonų bandos klajojo trečdalyje šiaurinės Amerikos. OIP nuotraukoje bizonai Kvebeko miesto zoologijos sode.

CITATOS

KVAILI POLITIKIERIAI IR NEGABŪS POETAI...

Dažnai apie lietuviškas knygas išeiviškoj spaudoj rašinėjąs Pr. Naujokaitis "Moters" žurnalo 1971 m. 3 nr. spausdinasi su rašiniu apie D. Bindokienės apysaką "Mieste neramu". Rašiny, be kita ko, ir šitaip aiškinama:

"Kelia abejonių pati nuotykių viršūnė — negrų vaikų atvežimas į priemiesčio mokyklas. Tokių dalykų buvo, gal ir dabar kur yra – tai tiktai. Teisingai autorė savo vaizduojamų veikėjų lūpomis pasako, kad ir negrai yra toki pat žmonės. Tai tikra tiesa. Bet kvailas kaikurių politikierių sugalvojimas dirbtinai maišyti rases, vežiojant vaikus į svetimus rajonus, buvo tik dar didesnis rasinės įtampos kėlimas ir gyventojų kiršinimas".

Pasibaisėjimą Pr. Naujokaičiui kelia dar štai kas:

"Su pasibaisėjimu skaičiau net keliuose laikraščiuose, kad esąs Kanadoje labai gabus lietuvis jaunuolis poetas, kurs savo eiles rašo tik angliškai, sako, lietuviškai negalįs išsireikšti. Tai man ir gabumas. Jei gabus, o nesugeba savo tėvų kalbos išmokti... Kažin ar jo mamytė su juo lietuviškas knygeles skaitė?... Sako: ir mūsų senoji bajorija ėjusi tuo pat keliu"...

VLIKO ATSIŠAUKIMAS

LIETUVIAI!

Prieš 30 metų birželyje lietuvių tautą nusiaubė pirmoji masinė ištrėmimų banga, sovietinio okupanto įvykdyta. Po keletos dienų, tik įsiliepsnojus vokiečių — rusų karui, lietuviai gerai organizuotu sukilimu ir Laikinosios Vyriausybės sudarymu įrodė visam pasauliui, kad Lietuvos nepriklausomybė yra visos lietuvių tautos nepakeičiamas siekimas. Naujam okupantui Laikinosios Vyriausybės veiklą užslopinus, laisvės kovos priekyje stojo Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, ir jis iki šiol šiai kovai vadovauja.

Kiekvieno lietuvio ar organizacijos talka Lietuvos laisvinimo baruose yra svarbi ir reikalinga. Tačiau VLIKas užima ypatingą padėtį ir atlieka daugybę išskirtinių labai konkrečių uždavinių. Greta plačiašakių informacijos darbų (radijo programos Lietuvai, Eltos biuleteniai septyniomis kalbomis, įvairūs kiti leidiniai), Vlikui tenka labai svarbus laisvinimo darbo derinimo ir santykių su svetimomis institucijomis bei įstaigomis palaikymo uždavinys, kelionės tolimus kraštus ir t.t.

Vliko darbus lietuviai iki šiol uoliai remia asmeniškai ir per organizacijas. Tautos Fondas yra Vliko lėšų telkėjas ir saugotojas. Visuomenei yra gerai žinoma, kokiu taupumu Vlikas ir Tautos Fondas naudoja jos įnašus ir aukas. Tačiau Vliko darbams plintant, jų sėkmingam įvykdymui reikia daugiau ir lėšų. Brazinskų bylos gynimas dar pareikalaus jų nemažai. TEBUS ŠIS BIRŽELIS BRAZINSKŲ GELBĖJIMO MĖNUO.

Šiais metais birželio mėnesyje Tautos Fondas vykdo plataus masto lėšų talkimo vajų. Prisimindami heroiškas 1941 metų sukilėlių ir 1944-1952 metų partizanų gyvybės ir kraujo aukas, mes negalime nurimti kol Lietuva vėl numes okupanto jungą. Visiems prieinamas įsijungimo į Lietuvos laisvinimo talką kelias yra auka Tautos Fondui.

Auka Tautos Fondui yra prasmingas birželio sukilimo herojų atminimo pagerbimas, nes ji įgalina Vliką tęsti jų pradėtą Lietuvos laisvės darbą.

Ačiū visiems Vliko darbus remiantiems!

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

PAJŪRIS

Naujasis Lietuvos Pajūrio numeris pradedamas plačiu apžvalginiu straipsniu, kuriame apžvelgiami svarbiausieji praeitųjų metų įvykiai, ypač tie, kurie labiausiai rūpi mažlietuviams ir Klaipėdos krašto gyventojams. Ir pats pirmutinis numerio puslapis prasmingai iliustruotas Klaipėdos miesto nuotrauka.

Savo įdomių rašinių seriją tęsia jūrų kapitonas Br. Krištopaitis, šį kartą rašydamas apie burlaivių keliones aplink Horno ragą. Jis priskaito 13 lietuvių jūreivių, kurie tokiose kelionėse dalyvavo.

Perspausdinamas V. Bagdanavičiaus straipsnis apie Vydūną iš tarybinės spaudos kartu su LP redakcijos komentarais. Principiniu laikytinas straipsnis, kuriuo prisimenama, kad Mažoji Lietuva jau 25 metus yra prijungta prie Rusijos.

Kronika ir smulkios žinios užbaigia šį numerį, kuris, Anso Lymanto įdomiai redaguojamas, išliko vienintėliu Mažosios Lietuvos lietuvių leidiniu.

PANORAMA

SUMAŽINO KALTINIMĄ

JAV karo teismo prokuratūra kapitono Ernesto Medinos nebekaltina žmogžudyste, bet tuo, kad My Lai kaime davė įsakymą ginklus vartoti prieš civilius gyventojus dėl ko buvo nužudyta daugiau kaip šimtas vietnamiečių. Tokiu būdu kaltu rastas kapitonas nebebūtų baudžiamas mirties bausme.

RINKIMŲ REZULTATAI

Birželio 13 d. Lietuvoje vyko rinkimai į vietinius savivaldybių organus, kurie dabar vadinami rajonų, miestų, apylinkių ir gyvenviečių darbo žmonių deputatų tarybomis.

Tiesa skelbia, kad rinkimuose dalyvavo tarp 99, 86 iki 99,97 nuoš. visų turinčių teisę balsuoti.

Prieš kandidatus, kuriuos praktiškai išstato komunistų partija, esą, balsavę 0,03 nuoš. balsuotojų. Nurodoma, kad vienas išstatytas kandidatas negavęs absoliučios daugumos ir toje rinkiminėje apylinkėje būsią papildomi rinkimai. Apylinkė Tiesoj nenurodoma.

Iš 29.314 išrinktųjų, 44 nuoš. yra komunistų partijos nariai.

TRUMPAI

Saskačevane provincijos parlamento rinkimus absoliučia dauguma laimėjo naujoji demokratų partija. — Vakarų Kanadoje koncervatoriai ir liberalai iš valdžios yra visai išstumti: Saskačevane ir Monitoboj valdo naujieji demokratai, Br. Kolumbijoj ir Albertoj soc. kreditistai. — Britanija galutinai sutarė dėl sąlygų stoti į Europos Ekonominę Bendruomenę; tikimasi ilgų debatų Londono parlamente. — Kvebeko premjeras R. Bourassa nepatvirtino kitų provincijų priimto naujo Kanados konstitucijos projekto, nes jame provincijų teisės nepakankamai aiškiai apibrėžtos. — JAV senatas paskelbė, kad JAV kariuomenė iš Indokinijos turi būti atitraukta 9 mėn. bėgyje, jei Vietkongas paleis visus JAV karo belaisvius. — JAV teismas miglotame sprendime paskelbė, kad N. Y. Times turi teisę spausdinti Pentagono dokumentus, bet neturi teisės spausdinti tokių dokumentų, kuriuos JAV vyriausybė laiko slaptais.

PLEČIAMAS FABRIKAS

Petaršiūnų, prie Kauno popieriaus fabrikas plečiamas. Pradėtas statyti naujas cechas, kuris gamins specialų chemizuotą popierių reprodukcijoms, fotokopijoms, mikrofilmams. Cechas pradėsiąs veikti 1972 m.

Petrašiūnų popieriaus fabrikas buvo pastatytas nepriklausomybės laikais. Po antr. pas. karo fabrikas buvo pavadintas J. Janonio vardu ir gamino aukštos kokybės popierių, kuris naudojamas prestižiniams Maskvos leidiniams, įskaitant ir didžiąją sovietų enciklopediją.

Otavos lyginamosios pedagogikos centro profesoriai G. Procuta ir dr. A. Ramūnas-Paplauskas

NAUJOVIŲ IEŠKOJIMAS

Lietuvos kompozitorių sąjungos suvažiavime Vilniuje kalbėdamas pirmininkas Ed. Balsys paminėjo ir lietuvių muzikų kai kuriuos "nukrypimus", naujovių ieškojimą.

R. Bourassa: daugiau savarankumo provincijom...

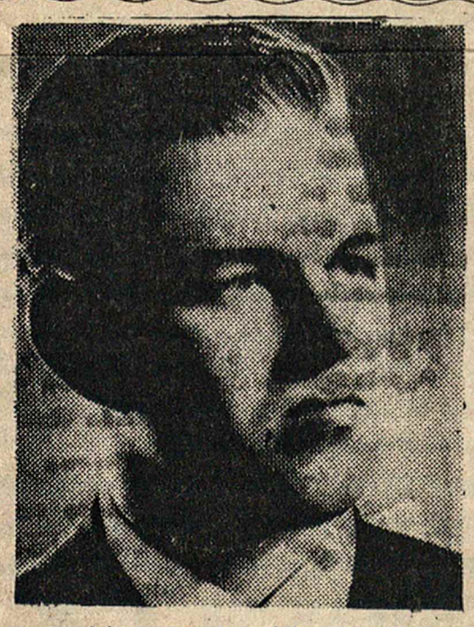

Manigirdas Motekaitis

JAV IR KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ

IV DAINŲ ŠVENTĖ

įvyksta 1971 m. liepos 4 d., 3 v. popiet

INTERNATIONAL AMPHITHEATRE

4330 So. Halsted Street, Chicago, Illinois

Raimonda Apeikytė

Programoje:

- Jungtinis suaugusių choras
- Jungtinis lituanistinių mokyklų choras
- Palydi akordeonų orkestras

Jonas Vaznelis

Diriguoja:

Petras Armonas, Bronius Budriūnas, Bronius Jonušas, Algirdas Kačanauskas, Vincas Mamaitis, Vaclovas Verikaitis, Stasys Sližys, Faustas Strolia

SOLO:

Prudencija Bičkienė, sopranas
Jonas Vaznelis, bosas

Akompanuoja:

Raimonda Apeikytė
Manigirdas Motekaitis

BILIETŲ KAINOS: $3.00, $4.00, $5.00, $6.00, $7.00. Bilietai gaunami MARGINIUOSE ir šventės dieną prie įėjimo nuo 1 val. popiet. Užsakant bilietus paštu, prašoma siųsti čekį LITHUANIAN SONG FESTIVAL vardu, kartu su sau pačiam adresuotu voku ir pašto ženklu šiuo adresu: MARGINIAI, **2511 West 69th Street, Chicago, Illinois 60629, USA.**

DAINŲ ŠVENTĖ YRA MŪSŲ TAUTINĖ IR KULTŪRINĖ MANIFESTACIJA
VISI LIETUVIAI MALONIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI

TAUTYBIŲ ĮTAKA KULTŪRAI

Ne anglų ir prancūzų kilmės ateiviai labai praturtino Kanados kultūrą.

Kanadietišką literatūrą praturtino Frederick Phillip Grove prerijų romanai, John Marlyn ir Mordecai Richler miesto aplinkos romanai, Louis Dudek, A. M. Klein, Irving Layton, Leonard Cohen poezija. Šitie rašytojai kūrė angliškai, bet jie kilo iš įvairių tautybių. F. D. Grove buvo švedas, J. Marlyn buvo vengrų kilmės, L. Dudek – lenkas, kiti žydai. Kanados ateivių dauguma pasirinko anglų kalbą, todėl, palyginti, mažai kitataučių autorių rašė prancūziškai.

Grožinė literatūra Kanadoje buvo kuriama ir kitomis kalbomis, ne tik angliškai ar prancūziškai. Paminėtini žydiški, ukrainietiški, islandiški veikalai, kurie giliai nagrinėja kanadietiškas temas.

Ateivių įtaka muzikoje pradėjo reikštis prieš 50 metų. Atvykę iš Europos kraštų su išpuoselėta muzikine kultūra, jie veikliai pasireiškė kaip atlikėjai, kompozitoriai, mokytojai, dirigentai ir kritikai. Kompozitoriai Oskar Morawetz ir Istvan Anhalt, solistas Jan Rubes, be kitų, susilaukė aukšto įvertinimo ir populiarumo.

Baletas pritraukė ypač didelį skaičių ateivių, kurie pasireiškė kaip mokytojai, baletmeisteriai ir scenografai. Pirmojo Kanados profesinio baleto kūrėjas buvo rusas Borisas Volkovas.

Ateivių indėlį teatrui apribojo faktas, kad šis menas reikalauja gero kalbos žinojimo. Todėl atskiri ateiviai labiausiai pasireiškė kaip režisoriai, scenografai ir technikai, mažiau kaip atlikėjai. Du įdomūs teatro eksperimentai padeda nugalėti kalbos problemą. 1963 m. Toronte pradėjo veikti New Canadian teatras. Jame vaidina ateiviai aktoriai, kurių anglų kalbos akcentas būtų nepriimtinas kituose teatruose. Montrealio "La Poudriere" yra vienintelis daugiakalbis Kanados teatras, kuriame veikalai nuo 1958 m. statomi prancūzų, anglų, vokiečių, ispanų ir italų kalba. (Buvo galimybių tame teatre statyti lietuvišką veikalą, bet proga nepasinaudota. – Red.).

Dailė Kanadoje buvo veikiama įvairių įtakų, vietinių ir kitų. Folkloras ir religinės tradicijos kai kuriems dailininkams turėjo aiškią įtaką, pvz., William Kurelek Vakarų Kanados peisažuose. Jis buvo ukrainiečių kilmės.

Skulptūra pastaruoju metu Kanadoje susilaukė ypač didelio dėmesio, ypač užsakymais viešiesiems pastatams. Ateiviai skulptoriai suvaidino reikšmingą vaidmenį puoselėjant skulptūrą, jų tarpe Sorel Etrog ir Anne Kahane.

Įvairios kilmės architektai – pirmiausia ukrainiečiai ir japonai – su vaizduote panaudojo modernią medžiagą, tradicinius stilius pritaikydami Kanados aplinkai.

Grafikoje paminėtinas Vengrijoje gimęs ir išsimokslinęs Nicholas Hornyansky. Jo estampai šiandieną labai vertinami, o jo kūryba įtaigoja jaunąsias dailininkų kartas.

Dailieji amatai Kanadoje pradėjo žydėti kaip tik dėl atskirų tautybių įtakos. Europiečių ateivių banga ypač po antrojo pas. karo praturtino dailiuosius amatus.

Kanados tautinių mažumų organizacijos yra gyvybiškai užinteresuotos išlaikyti ir ugdyti savo kultūrų meną ir literatūrą. Per pastaruosius 25 metus tam tikslui buvo įkurta daug organizacijų. Kai kurios telkia lėšas ir skiria stipendijas studentams. Kitos dirba kultūrinį ir mokslinį darbą, ruošia paskaitas, diskusijas, parodas ir koncertus, be to, ieško kontakto su kitomis kultūrinėmis grupėmis ir su Kanados visuomene aplamai.

Kanados dviejų kalbų ir dviejų kultūrų komisija savo rekomendacijose vyriausybei siūlo remti tokias organizacijas, kurios išlaiko tradicijas ir ugdo savo meną ir literatūrą kaip indėlį ir pasididžiavimą Kanados įvairumu. Komisija pirmoje eilėje nurodo į valstybės sekretoriaus departamento pilietybės skyrių, kuris tam tikrus fondus tokiems tikslams skiria.

Komisijos rekomendacijoj Nr. 14 sakoma: "Atitinkamos federalinės, provincijų ir savivaldybių įstaigos turi gauti finansinius išteklius, kad galėtų išlaikyti ir išplėsti paramą kultūrinėm ir tyrimo organizacijom, kurių tikslas yra puoselėti ne britų ar prancūzų kultūrinių grupių meną ir literatūrą".

Komisija taip pat rekomenduoja valstybės pinigais remti Kanados Folk Arts Council (Liaudies meno tarybą).

Išlaikyti kultūrinių grupių, atseit, tautinių mažumų, istoriją yra svarbus uždavinys Kanados paramoje menui ir literatūrai. Per mažai žinoma apie ne britų ar prancūzų kilmės grupių ankstyvąją istoriją. Istorinių šaltinių netausojimas buvo išplitęs Kanadoj. Nebuvo parodyta pakankamai dėmesio šalies praeičiai ir todėl nebuvo surasta pakankamai lėšų, kurios buvo reikalingos Valstybiniam žmogaus muziejui ir Viešajam archyvui. Dabar apdėtis pasitaisė. Valstybinis muziejus jau vykdo istorijos ir folkloro tyrimus ir leidybą, tačiau vis dar neturi pakankamai išteklių. Komisija tad rekomenduoja, kad Valstybinis žmogaus muziejus tokius išteklius gautų tam, kad galėtų tyrinėjimus atlikti ir ne britų ar prancūzų kultūrinių grupių atžvilgiu.

Komisija, be to, mano, kad reikia atlikti daugiau tautinių mažumų tyrinėjimų. Sociologiniai etninių santykių tyrinėjimai Amerikoje dažnai visiškai nepritaikomi Kanadoje.

(Canadian Scene)

Pasak Balsio, "reikia pritarti vaisingiems naujų išraiškos priemonių ieškojimams", bet toliau jis pažymi, kad "rašyti muziką kaip galima įmantriau, migločiau ir abstrakčiau tapo mada. Paprastai tai daroma, prisidengiant novatoriškumo, įvairių eksperimentų ir ieškojimų skraiste". Jis teigia, kad ieškant naujų priemonių, atitrūkstama ir nuo nacionalinių muzikos pagrindų.

GIRIAMI VARGONININKAI

Lenkijos ir Slovakijos spauda labai teigiamai įvertino dviejų lietuvių vargonininkų koncertus. Giedrės Lukšaitės koncertą Krokuvos filharmonijoje vertino "Ruch muzyczny" žurnalas, o L. Digrio koncertą Bratislavoje, Slovakijoje, palankiai paminėjo slovakų spauda.

TRIMITO PLANAI

Iki šiol buvęs saviveiklinis, atseit, mėgėjų, pučiamųjų instrumentų orkestras Trimitas dabar paverstas profesionaliu vienetu.

Kalbėdamas apie orkestro ateities planus, dirigentas R. Balčiūnas pareiškė:

"Pradėdami planingą koncertinę veiklą respublikoje ir šalyje, ketiname paruošti dvi skirtingas programas. Pirmoje būtų populiari klasikinė muzika. Į jos koncertus, žinoma, kviesime operos, filharmonijos solistus. Antroji programa numatoma grynai pramoginė, dalyvaujant estrados dainininkams ir choreografinei grupei. Deja, pastaroji dar nesukomplektuota. Šį klausimą artimiausiu metu spręsime, paskelbę viešą vokalistų ir šokėjų konkursą.

Kolektyvas, kaip ir anksčiau, mielai dalyvaus šventėse ir iškilmėse savo tradiciniame parado marše. Be to, galvojame ir apie masinio reviu pobūdžio pasirodymus didesnėse koncertų salėse. Tačiau tai tolimesnė perspektyva".

FILMAS APIE MONTĘ

Vilniuje pradėtas gaminti filmas apie 13 amžiaus prūsų sukilėlių vadą Henriką Montę. Filmas būsiąs ilgas, dviejų dalių.

Filmo scenarijaus autorius S. Šaltenis, režisierius A. Grikevičius, operatorius J. Tamoševičius, dailininkas V. Kalinauskas.

La Poudriere teatras Montrealyje

JUGOSLAVIJOJE

Vilniaus kamerinis orkestras, vadovaujamas dirigento Sauliaus Sondeckio, ir pianistas Dainius Trinkūnas koncertavo Jugoslavijoje.

1968 m. kamerinis orkestras koncertavo ir Montrealyje.

33 dienos anapus

VYTAUTAS SVILAS (9)

Nepavykus jam tiesioginiai paveikti savo buvusios auklėtinės Prialgauskaitės, jis tai pradėjo bandyti daryti per jos tėvus ir gimines. Tačiau vieno dalyko jis nenumatė. Jis juk pats išmokė Prialgauskaitę būti sąžininga ir nesudarinėti sandėrių su savo sąžine. To, deja, negalima pasakyti apie patį docentą R. Tarvydą ir jo darbuotojus gamtos fakultete.

Užkliuvo Miniotui ir lietuviškoji gimnazija Vakarų Vokietijoje. Jis negalėjo atsidžiaugti, kai prieš metus buvo uždaryta šv. Antano lietuviška gimnazija JAV. Jis nekantriai dabar laukia to momento, kada jis galės pakelti šampano taurę už uždarymą vienintelės Vasario 16 gimnazijos Vakarų Vokietijoje. Miniotas yra įsitikinęs, kad Vasario 16 gimnazijoje mokoma ne matematikos, fizikos, anglų ar vokiečių kalbos, bet slaptaraščio, morzės, šaudymo, sprogdinimo ir kitų panašių dalykų. Miniotas, matyt, negali ramiai užmigti, kad vietoj Stalino konstitucijos lietuviškoje gimnazijoje dėstoma religija. Negalėjo Miniotas pakęsti nė to, kad šalutinis mano atvažiavimo į Vilnių tikslas buvo gauti mūsų gimnazijai reikalingų algebros ar geometrijos vadovėlių. Jis darė viską, kad tai sutrukdyti — kas jam ir pavyko...

Mano ir Marijos paskutinioji kelionė iš Minsko į Brestą pavyko gerai — neturėjome jokių nemalonumų. Į Brestą atvažiavome 10 val. vak., ir susiradę "Bugo" viešbutį, užsakėm nakvynės vietą Marijai. Man pačiam būtinai reikėjo dar iki vidurnakčio palikti Tarybų Sąjungos teritoriją.

Atėjo skaudžiausias mums momentas — atsisveikinimas. Kartu praleidę 33 dienas Tarybų Sąjungoje, turėjome skirtis. Per tas dienas turėjome daug karčių ir žiaurių momentų, būdami Vilniuje. Turėjome ir malonių džiaugsmingų minučių, būdami Minske ir Maskvoje. Tačiau ir tų malonių minučių metu visą laiką jaučiau Marijos širdelės skausmą ir baimę dėl savo ateities ir likimo po to, kad man reikės išvažiuoti ir palikti ją vieną.

Marija reikalavo, kad ją vežčiau kartu iki Lenkijos sienos, kuri yra apie 6 kilometrus nuo Bresto. Ji primygtinai prašė manęs, kad ji norinti būtinai pamatyti tą momentą, kai pervažiuosiu į Lenkiją. Ji, vargšė, vis bijojo dėl manęs ir vis nebuvo tikra, kad manęs prie sienos neareštuos. Vos pajėgiau ją įtikinti, kad važiuoti kartu neverta, kad tolokai prieš sieną yra sargyba, kuri nieko nepraleidžia. Ji nuo posto juk būtų priversta pėsčiom naktį eiti iki Bresto. Pagaliau ją įtikinau.

Vargšė Marija. Būdama tokioje padėtyje, ji sugebėjo pergyventi daugiau dėl manęs, negu dėl savęs.

Prie sienos sargybinis iš karto pareiškė, kad siena šiandieną jau uždaryta ir aš turįs ryt iš ryto atvažiuoti. Jam atsakiau, kad iki 12 val. nakties turiu apleisti Tarybų Sąjungos teritoriją. Jis paskambino į muitinės centrą ir gavo parėdymą, kad aš turiu atvažiuoti sekančią dieną iš ryto. Taigi vėl grįžau į Brestą.

Įėjęs į viešbutį, pabarškinau į duris, kuriame apsistojo Marija. Apie penkias minutes buvo tyla, vėliau, man pabeldus pakartotinai, atsidarė durys, ir pamačiau Mariją tokią, kokios dar niekad nebuvau matęs. Ir jos nervai bei širdis nebeišlaikė... Visa buvo ašarose, kukčiojo ir negalėjo nė žodžio ištarti.

Sunku aprašyti tą paskutinę naktį, praleistą drauge. Apie miegą nė nepagalvojome. Nors mūsų širdys ir nujautė, kad šis išsiskyrimas yra paskutinis šiame gyvenime, tačiau bijojome tą baisų žodį ištarti ir patys save apgaudinėjome, vienas kitą ramindami.

Nepastebėjome, kaip atėjo rytas. Nuvežiau Mariją į autobusų stotį ir išlydėjau ją į Vilnių. Į tą patį Vilnių, kuriame tiek daug reikėjo pergyventi man ir jai ir į kurį ji taip nenorėjo ir bijojo važiuoti.

Aš pasukau sienos link...

Taip pasibaigė mano 1970 m. atostogos Lietuvoje. Jos buvo tragiškos ne man, bet mano artimiesiems ir pažįstamiems. Marija Prialgauskaitė buvo priversta paduoti pareiškimą išeiti iš darbo po to, kai ji atsisakė pasirašyti šmeižiantį straipsnį apie mane, mano draugus, atsisakė pasmerkti savo veiksmus su manim, mūsų vedybas.

Adomas Lukoševičius tuoj pat buvo iš darbo atleistas. Gydytoja Irena Lukoševičienė buvo išmesta iš partijos. Apie kitus dar neturiu žinių, tačiau reikia manyti, kad ir jų likimas ne ką geresnis.

Vedybos Vilniuje, siuntinių siuntimas į Lietuvą, nelankymas muziejų ir parodų ir laiko praleidimas pas pažįstamus privačiuose butuose — štai, kokie skysti argumentai beliko Vilniaus KGB darbuotojams, apibūdinant mano "antitarybinę" veiklą Lietuvoje... Dėl to jie uoliai studijuoja praėjusių dešimtmečių berijinius tardymo protokolus, kuriuose kas antras žodis buvo: špionažas, diversijos, JAV agentai, hitlerininkų pakalikai ir kt.

Malonu, matyt, ir Miniotui, rašant vadinamasias "dokumentines apybraižas", prisiminti tuos "auksinius" laikus... Jam siuntinių siuntimas dabar atrodo didžiausia diversija. Vedybos ar pietūs pas privačius žmones Vilniuje kvepia špionažu... Ne mano tikslas bauginti ir gasdinti turistus, važiuojančius į Tarybų Sąjungą aplankyti savo artimųjų ar pažįstamų. Priešingai, kaip tik norėčiau, kad Vakarų turistai ir Lietuvoje turėtų bent tokias sąlygas, kokias turistai turi Baltarusijoj arba Rusijoj.

ŠIA ATKARPA BAIGIAME VYTAUTO SVILO STRAIPSNIŲ SERIJĄ

MINTYS

V. ŽILINSKAITĖ

Jumoreska

(ŠVYTURYS)

Apybraižininkas Ritė neišgirdo įeinant į redakciją interesanto: užsigulęs ant rašomosios mašinėlės, jis stukseno liepsningą apybraižą apie odų raugintoją:

„...Tą sykį odų raugintojas stovėjo ir žėrinčiomis akimis stebėjo rūgstančias odas. Jis galvojo: mano darbas — tarsi priešakinė fronto linija: pulk, atakuok! Be to, odų raugintojas galvojo ir apie tai, kad jis jau suraugė dešimtis tūkstančių m^2 odos ir kad raugti jį vertė vidinis poreikis. Negana to, odų raugintojas galvojo apie penkioliktąsias raugyklos metines ir kad jis nepagailės jėgų, jog šią didingą šventę sutiktų surauginęs keliomis odomis daugiau. Štai apie ką tą sykį galvojo paprastas darbininkas iš raugyklos cecho, kai..."

Tik dabar apybraižininkas Ritė pastebėjo įėjusįjį. Pažino jį: tai buvo tekintojas, apie kurį jis neseniai taip pat rašė apybraižą.

— Įvyko klaida, — susirūpinęs pasakė tekintojas.

— Kokia klaida? — persigando apybraižininkas.

— Parodysiu, — tekintojas išsitraukė iš užančio aptrintą laikraštį. — Jūs čia taip parašėte apie mane: „Tą sykį tekintojas stovėjo ir žibančiomis akimis žiūrėjo į šlifuojamas detales. Jis galvojo: mano darbas — tarsi priešakinė fronto linija: pulk, atakuok! Be to, tekintojas galvojo apie tai, kad jis jau nutekino dešimtis tūkstančių detalių kelių mikronų tikslumu ir kad tekinti jį vertė vidinis poreikis. Negana to, tekintojas galvojo apie šauniąsias penkioliktąsias cecho metines ir apie tai, kad šią šventę jis sutiks garbingai pasiruošęs ir nutekinęs keletu detalių daugiau. Štai apie ką galvojo paprastas tekintojas, kai..."

Tekintojas sulankstė laikraštį.

— Nesuprantu, — labai nustebo apybraižininkas, — kuo jūs nepatenkintas?

— Jūs supainiojote mane su kitu, — paaiškino tekintojas. — Gerai atsimenu, ką aš tą sykį galvojau. Galvojau, jog būtų gera vakare išsipėrus su vanta pirty, o po to išgėrus du bokalus šalto kaip ledas alaus.

— Taip? — vos užgniauždamas juoką, paklausė apybraižininkas.

— Kodėl jūs netikit? — nuliūdo tekintojas. — Prisiekiu: tą sykį tikrai galvojau ne apie metines, bet apie pėrimąsi vanta ir du bokalus alaus!

— Tai ko jūs norite? — nesusigaudė aybraižininkas.

— Noriu, kad ištaisytumėte klaidą. Kad parašytumėte teisybę.

— Vadinasi, — nebeslėpdamas ironijos, pasakė apybraižininkas, — aš turiu parašyti: nuoširdžiai atsiprašau skaitytoją už įveltą klaidą apybraižoje apie tekintoją. Šešioliktą ir sekančias apybraižos eilutes reikia skaityti taip: „...Tą sykį tekintojas stovėjo ir žėrinčiomis akimis stebėjo tekinamą detalę. Jis galvojo ne apie penkioliktąsias cecho metines, bet apie tai, kad vakare išsipers vanta, o po to išmauks du bokalus šalto kaip ledas alaus..."

— Lygiai taip, — apsidžiaugė tekintojas. — Ačiū jums. Ir viso geriausio.

Apybraižininkas Ritė kurį laiką suglumęs žiūrėjo į duris, už kurių išnyko dėkingas darbininkas. Paskui su užuojauta palingavo galva. Ir iš naujo įsigilino į odų raugintoją:

„...Tą sykį odų raugintojas stovėjo ir žėrinčiomis akimis stebėjo rūgstančias odas. Jis galvojo: mano darbas — tarsi priešakinė fronto linija: pulk, atakuok! Be to, odų raugintojas galvojo apie tai, kad jis jau suraugė dešimtis tūkstančių m^2 odos ir kad raugti jį vertė vidinis poreikis. Negana to, raugintojas galvojo..."

Begalvodamas, ką galvojo raugintojas, Ritė neišturėjo: nustūmė šalin mašinėlę ir nulėkė į artimiausią barą išgerti du bokalus šalto kaip ledas alaus. Išsiperti su vanta jis nusprendė tik po to, kai bus baigęs apybraižą apie odų raugintoją.

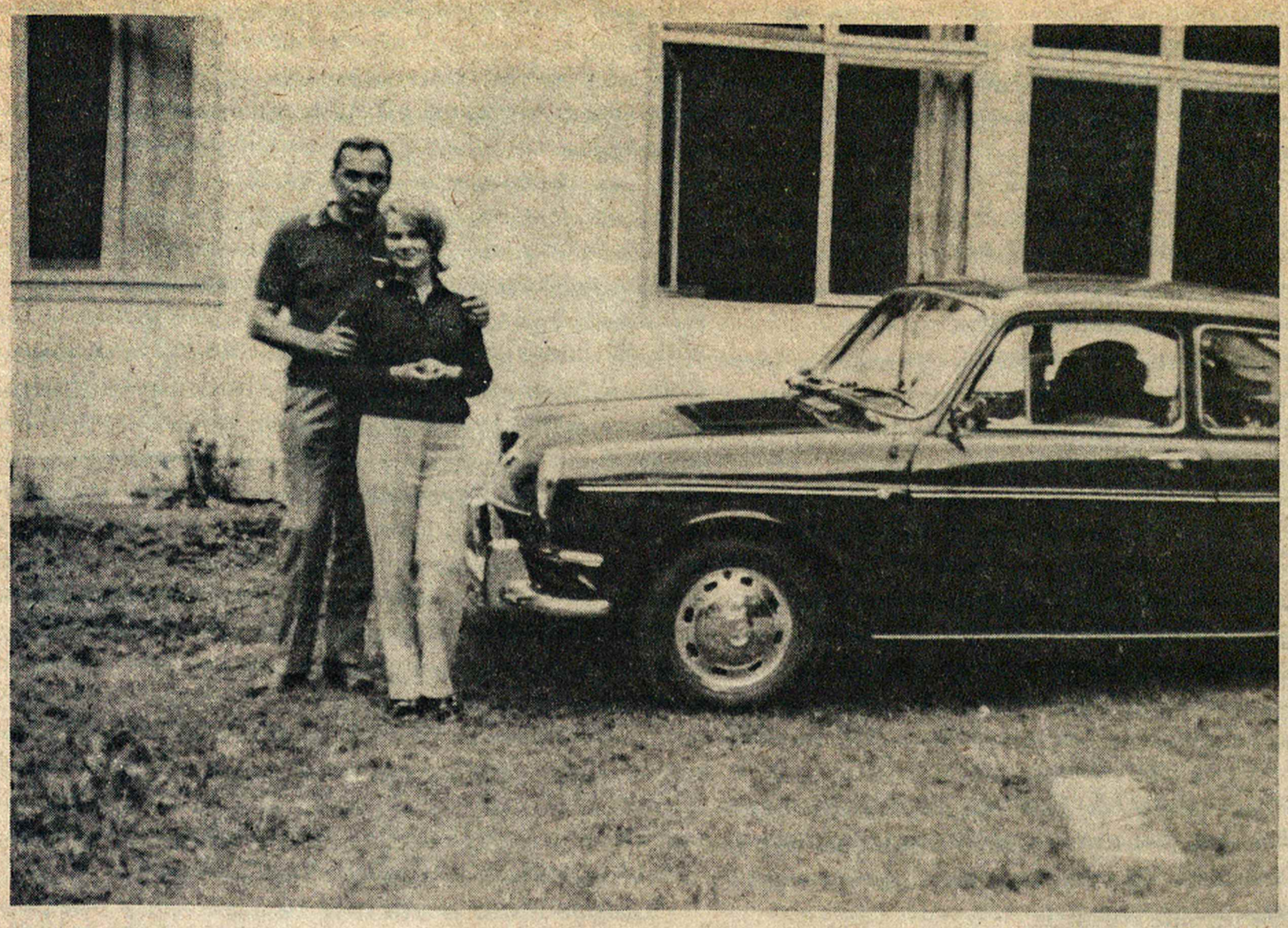

1971 m. rugpiūčio 31 d. V. Svilas su M. Prialgauskaite Breste – paskutinis atsisveikinimas?

Iš Detroito rašo *Alf. Nakas*

Lietuviško gyvenimo metai pas mus sutampa ne su kalendoriniais, o su mokslo metais. Išskyrus vestuves ir pačias būtiniausias (atsiprašau, "garbingiausias", tad ir neatidėliotinas) sukaktis, didžiųjų pramogų bei kultūrinių apraiškų metai prasideda su rugsėju, o baigiasi su birželiu. Kam čia toks paaiškinimas? Ogi noriu pakalbėti apie patį džiugiausią 1970/71 lietuviško veikimo metų dalyką — apie labai ir labai teigiamai pagyvėjusią studentų veiklą.

Mielių šiam reiškiniui neabejotinai davė Simas Kudirka 1970-jų lapkričio gale. Kai kurie mūsų universitetų jaunuoliai buvo nuvažiavę į Clevelandą kaip tik tada, kai Simas nušoko ant Vigilanto denio. Buvo, mat, ilgai miegojusios, išsigimusios, subliuškusios Lietuvių studentų sąjungos (sutrumpintai LSS) atgaivinimas. Ir sutapk tu man šitaip. Jiems iš Bostono paskambino, o jie ten tuoj jaunuoliškai, studentiškai ir pasiuto. Apie karstą, eitynes, sąlytį su JAV spaudos atstovais žinau iš artimiausio ir patikimiausio šaltinio savo paties sūnaus, kuris ten buvo. Mielės pakėlė ir rūgimas vyko iki 1971-jų vasario.

Tuomet jie sušaukė LSS Detroito skyriaus atsteigiamąjį susirinkimą ir iš karto įstojo 23 nariai. Prašome, čia valdyba: pirmininkas Robertas Selenis (iniciatorius, parakas; dar tik fuksas, o jau devynių amatų vyras, įskaitant ir lietuviškąjį bei amerikietišką žurnalizmą), vicepirmininkas Linas Mikulionis, iždininkas Kastytis Karvelis, sekretorė Rita Skrebutėnaitė ir protokolų sekretorė Karolė Veselkaitė. Jei neklystu, fuksai yra ir visi kiti valdybos nariai, taigi freshmenai. Bet, pažiūrėkite, kokie jų darbai...

Pasiskelbę, jog garsins Lietuvos vardą ir jos vargą vergijoje, jau Vasario 16-jai jie spėjo pasiruošti. Kur tik buvo lietuvių studentų Detroito apylinkių universitetuose bei kolegijoje, o taip gi ir vidurinėse mokyklose besimokančių, Nepriklausomybės šventės proga amerikiečiams buvo išdalyta tūkstančiai lapelių anglų kalba, informuojančių apie Lietuvos vergiją, apie Kudirkos ir Brazinskų veržimosi į laisvę priežastis.

Netrukus atvažiavo iš Sibiro dainininkų ir šokėjų grupė. Mūsiškiai studentai nesiveržė į salę triukšmo kelti, bet surengė demonstraciją su juodu karstu netoli koncerto vietos, ir vėl dalijo lapelius, kuriuose buvo paaiškinta, kas yra Sibiras tūkstančių tūkstančiams lietuvių ir milijonams kitų tautybių vergų. Tai iš čia amerikiečiai reporteriai išnešiojo Roberto Selenio žodžius, kas Sibire pusė milijono lietuvių nedainuoja ir nešoka...

Brazinskų nenaudai Turkijos aukščiausias teismas paskelbė sprendimą ir per visą Ameriką perėjo telegramų siuntimo banga. Kas gi tas telegramas redagavo, kas jų persiuntimu rūpinosi Detroite? Ogi studentai. Per jų rankas perėjo 286 telegramos, iš kurių daugiau kaip pusė per to paties pirmininko privatų kambarėlį.

Aname atsteigiamajame susirinkime jie paskelbė ir antrą šūkį. Būtent, ugdyk ir išlaikyk lietuvybę savo tarpe. Kad tai ne tušti žodžiai, rodo jų paskutinio narių susirinkimo, įvykusio gegužės 22 d., nuosprendžiai. Kadangi jų vasaros atostogos jau prasidėjo, kadangi šiuo metu dauguma jų įsidarbino, kadangi netrukus prasidėsią vidurvasario karščiai vistiek viską suparaližuos, tai susirinkime kruopščiai buvo paruošta sekančių lietuviško gyvenimo (ir mokslo) metų veikla. Veiklą pradėti nutarta išvykoje į Dainavą rugsėjo vidury. O spalio vidury jie suruoš šaknų skulptoriaus Prano Baltuonio darbų parodą. Sausio vidury seks vieno iš jaunųjų dailininkų darbų parodos surengimas, o parodos proga ir vakaras-koncertas, su solistais iš Chicagos bei Toronto. Lietuvių fondo Detroito vajaus komiteto pirmininko paraginti į tą komitetą siųsti savo atstovus, mielai sutiko tatai padaryti. Atstove išrinko Ramunę Stonytę, o jos pavaduotoja Aldoną Petrauskaitę. Pažadėjo, kiek sąlygos leis, LF komitetui talkinti bei supažindinti kitus studentus su Detroito vajaus komiteto veikla.

Be abejo, prieš Vasario 16-ją jie dar ne kartą į valdybos posėdžius bei visų narių susirinkimus sueis. Be abejo, jie suplanuos ir daugiau darbų naujiems mokslo bei lietuvybės metams. O tuo tarpu jie pardavinėja gerai padarytą, ant automašinų buferio klijuojamą plakatėlį (bumper sticker). To baltos spalvos stickerio kairėje pusėje išpaišytos mėlynų spygliuotų vielų dvi eilės, o tamsiai mėlynom raidėm įrašas šaukia "LITHUANIA WANTS FREEDOM". Jie patys paruošė ir savo lėšomis plakatėlių pagamino keletą šimtų. Kadangi ne tūkstančiais, o tik šimtais, tai ir kainavo netoli dolerio kiekvienas. Jie pardavinėja prie Detroito lietuviškų bažnyčių ir kitų susibūrimų progomis. Ima po dolerį už plakatėlį. Ar tautiečiai perka? Taip, nors ir lėtai. Mano studentai pasakoja, jog labiau perka senieji lietuviai, ne buvusieji dypy.

Galėčiau dar ilgokai ir daug kalbėti apie Detroito studentus, bet tuo tarpu sustosiu. Juk bendrą vaizdą skaitytojas jau gavo, tiesa?

•

Šiame reportaže man labai knietėjo paliesti opų klausimą. Būtent, kodėl bėgame čia nuo juodo žmogaus? Bet kai pergalvojau, nusprendžiau, jog keliais žodžiais, nei keliomis eilutėmis to paaiškinti nesugebėčiau. Šį reikalą atidedu arba sekančiam kartui, arba sekančiam poatostoginiam rašymo sezonui.

SUDARYTA KULTŪROS TARYBA

Sudaryta Australijos LB Kultūros taryba:

Pirm. V. Baltutis, G. Vasiliauskienė, I. Pocienė, J. Jonavičius, B. Strauka, E. Reisonienė, L. Vasiliūnas, J. Neverauskaitė, P. Launikaitis, A. Maželis, L. Urbonas ir Č. Zamoiskis.

• Sydnėjaus lietuvių Socialinės moterų draugijos statomi senelių namai "Mūsų pastogėje" pavadinti "turtingųjų senelių namais", nes norintieji ten apsigyventi turi įmokėti po keletą tūkstančių dolerių.

• Sydnėjaus Plunksnos klubo naujuoju pirmininku yra poetas Vincas Kazokas. Klubas rengia Pulgio Andriušio minėjimą.

• Vasaros atostogų metu lietuvių tėvų vaikams Vasario 16 gimnazijos patalpose ruošiama vasaros stovykla.

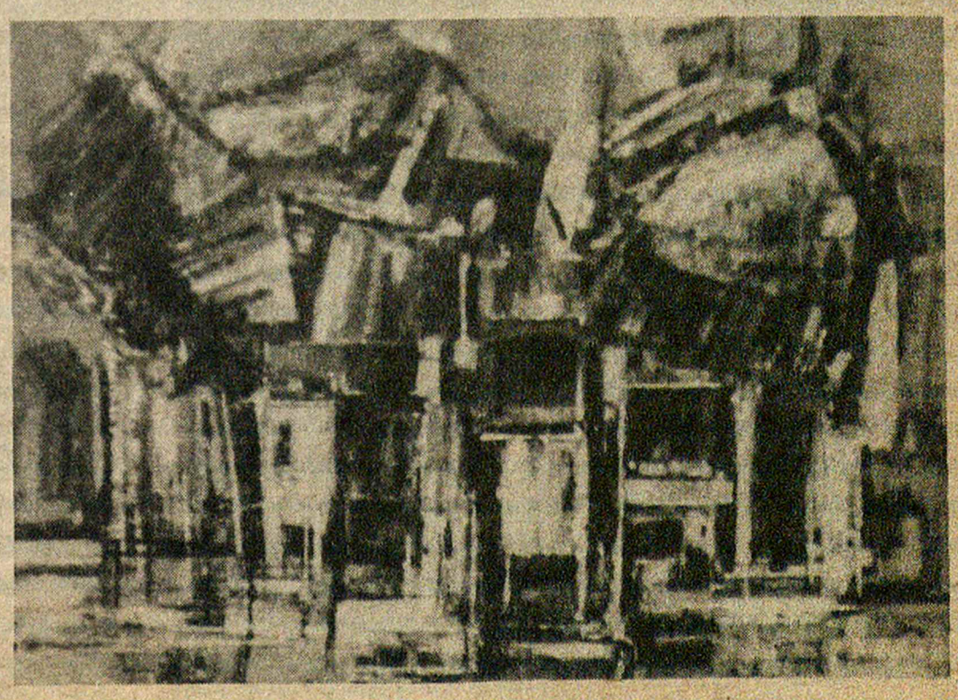

Dail. R. Bukauskas: Gamtovaizdis

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

Juozas Karuža ir biržietis Lurje buvo jau baigę ir nebeatvažiavo, tad likom institute tik mudu su Kostu. Universitete studijavo dar keli lietuviai, iš kurių atsimenu tik Pusdešrį ir dvi mergaites, studijavusias literatūrą.

Kostas Karuža daug gyvenimo įnešė, santykiaujant svetimšaliams su prancūzais. Jis buvo išrinktas į svetimšalių studentų draugijos valdybą, kuri stengėsi palaikyti geresnius santykius su prancūzais. Bet jis nukentėjo.

Lenkas Koralkovskis laikė didelę valgyklą, kur paruošdavo skanius pietus. Ten pietaudavo daugiausia svetimšaliai, turėdami savo atskirus stalus. Prie vieno ilgo stalo sėdėjo bent dvidešimt lenkų studentų, jų tarpe ir Kostas, kuris visą laiką ginčijosi su jais dėl Vilniaus. Mudu su Turovskiu (lenku) būdami vyresnio amžiaus, visad sėdėjom prie atskiro staliuko. Jie, žiūrėdami į mus, juokavo: "Pačai tam ješče dva litvina siedzi". Kartais ateidavo į valgyklą pietauti uniformuoti lenkų jūrininkai – karininkai ir puskarininkai (jie atvažiuodavo perimti pastatytų lenkų laivų). Aš sakiau Kostui: "Tu gali ginčytis su lenkais studentais dėl Vilniaus, bet nesiginčyk su tais jūrininkais". Jis sako: "Nė velnio, aš esu šaulys ir nebijau jų". Vieną vakarą, nuėję su Turovskiu į tą valgyklą, išsigandom – bent dešimt policininkų daro tvarką, stalai išvartyti, žmonės kruvini.

Apdaužytas ir apyverskinis Kostas pribėga prie manęs: "Petrai, tu žinai, aš šaulys, o tie lenkai norėjo mane užmušti ... rusai išgelbėjo". Pasirodo, tie jūrininkai buvo atsinešę gėrimų, ir jie su studentais gėrė ir politikavo. Kai Kostas iškelė Vilniaus klausimą ir pasakė, kad jis kaip šaulys kovos dėl Vilniaus, tai tie jūrininkai pradėjo jį mušti, lenkai studentai norėjo užstoti, bet ir tie gavo. Tada prie atskiro stalo sėdėję rusai kazokai šoko ginti "litovco" ir prasidėjo muštynės tarp lenkų ir rusų.

Žodynų autorius Antanas Lalis

Aš stebėjausi, kaip Aušros gimnazija mokėjo perauklėti jaunikaičius. Tie broliai Karužos buvo gimę Rusijoj. Tėvas (daktaras) lietuvis, o motina lenkų kilmės. Jų gimtoji kalba buvo lenkų, o baigę Aušros gimnaziją pasidarė lietuviai patriotai. Visi baigė inžinierių mokslą. Vyr. Jurgis tarnavo kelių valdyboj, Kostas, inž. chemikas, Pavenčių cukraus fabrike, o Juozas apskr. inžinierium. Kostas mirė 1965 m. Muenchene. Kitų brolių likimo nežinau.

Biržietis žydas Lurje buvo ištikimas Lietuvai. Vėliau jis statė gelžbetoninius tiltus Raseinių apskr. ir man teko su juo vėl susitikti ir bendradarbiauti.

Kitas Lietuvos žydas norėjo vaidinti prancūzą ir kartais kompanijoje mėgdavo pasišaipyti iš Lietuvos. Mudu su Kostu vieną naktį, išsivedę jį iš kavinės, gerokai "pamokinom". Jis baigęs elektrotechniką nebegrįžo Lietuvon.

ATSISVEIKINU SU NORMANDIJA

Vakarais daug laiko praleisdavau universiteto bibliotekoje, kuri būdavo atidaryta iki 10 val. Ten buvo ramiausia vieta mokytis, pasinaudojant techniška literatūra. Šioje bibliotekoje per kelius šimtmečius buvo sukrauta kalnai knygų, rankraščių, žemėlapių. Radau ten įdomių susirašinėjimų su senais universitetais – Dorpato (Tartu), Krokuvos, Vilniaus ir kitais. Daug medžiagos buvo iš Lietuvos istorijos.

Pradėjau rašyti vieną kitą korespondenciją į "Lietuvos Aidą", kurį buvau užsisakęs. Atsimenu, viename LA nr. buvo įžanginis straipsnis, pavadintas "Sigimurai atsilankius". Tai nepaprastas įvykis Kaunui, nes tas japonas buvo Tautų Sąjungos generalinis sekretorius, kaip dabar U Thant.

Uoliai studijuojant tie metai greit praėjo. Gegužės 15 d. prasidėjo išleidžiamieji egzaminai ir diplominių darbų gynimas. Birželio pabaigoje universiteto lentoje paskelbė egzaminų rezultatus ir institutą baigusių pavardes. Netoli sąrašo galo radau ir savo pavardę. Iš 40 kandidatų tik penki nepraėjo. Visiem baigusiem davė laikinus pažymėjimus (darbui gauti). Diplomus išdavė vėliau, nes juos turėjo pasirašyti akademijos rektorius ir įregistruoti švietimo ministerijoj. Man diplomą įteikė 1931 m. Prancūzijos ministras Kaune – Ristelhuber, specialiai iškvietęs į atstovybę. Įteikęs diplomą, paspaudė ranką ir palinkėjo neužmiršti prancūzų kalbos ir pasilikti Prancūzijos draugu.

Mano draugas Kostas, po išleistuvių baliaus greit išnyko, o aš pasilikau dar porai dienų. Vaikštau paskutinį vakarą Caen gatvėmis, žiūriu į senas bažnyčias, muziejus, universiteto rūmus ir galvoju, ar teks dar kada nors pamatyti šį seną normanų miestą... Nebeteko.

1944 m. sąjungininkai, išsikėlę Normandijon, su dviem armijom nušlavė 80% to miesto pastatų kartu su universiteto rūmais ir bažnyčiomis, bet išliko St. Etienne katedra, kurioj palaidotas anglų karalius William

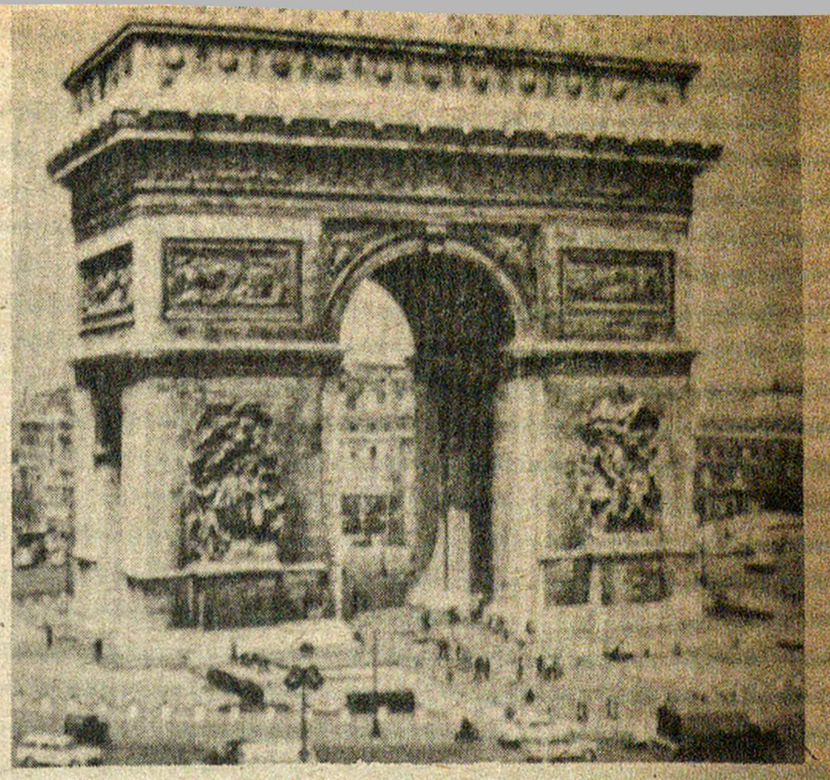

Triumfo arka Paryžiuje

the Conqueror. Po karo miestas atsistatė ir nauji universiteto rūmai išaugo, bet tai jau ne normanų architektūros miestas.

Liepos mėn. pradžioje išvažiavau į Paryžių turėdamas kišenėj tik 200 fr. Namo į Lietuvą grįžti neturiu pinigų, reikia mažiausia 600 fr. Nutariau ieškoti darbo. Atsiminiau Kostą. Edvardas Sitavičius, studijavęs teisę Poitiers u-te, irgi atvažiavo čia ieškoti darbo. Nuėję su juo į viešbutį pas Kostą, radom ten ir mūsų jauną šeimininkę iš Caen – madame Koralkovska. Klausiu Kosto: "Kaip čia ji atsirado, gal jau?" "Ne", sako, "ji susipyko su vyru ir atvažiavo su manim". Sakau: "Dabar, Kostai, einam prie reikalo, tu turi II kl. geležinkelio bilietą į Lietuvą, nei pats važiuoji, nei kitiem duodi, kas čia do tvarka?" Jis sako: "Gerai, duosiu jum abiem bilietus, tik važiuokite". Jis parodė bilietus. Ant spausdinto blankelio ranka įrašyta pavardė – Kostas Karuža, o toliau: "Von Aachen bis Eidkuhnen und zurueck". Žemai dar prirašyta: "Nicht gueltig in der polnischen Strecke". Sakau: "Kaip aš galiu važiuoti, kad čia tavo pavardė įrašyta?" Jis: "Niekas neklausia paso, kai rodai bilietą, o kai rodai pasą, tai neklausia bilieto." "Aš nepatikėjau, bet, norėdamas išnaudoti visas

Šių prisiminimų autorius Petras Lelis

Įdomaus likimo žemaitis

Aleksandras fon Humboltas raukėsi. Jį, visame pasaulyje išgarsėjusį mokslininką ir keliautoją, iki šiol ir Nikalojaus I imperijoje priimdavo su didžiausiais reveransais. Ir štai šiame dievo užmirštame užkaboryje — Orske — prireikė gero vertėjo, o jam išdrįso pakišti geltonsnapį eilinį kareiviuką!

Tačiau geltonsnapis su tamsiai žaliu munduru pagarbiai kreipėsi į „ekscelenciją fon Humboltą" puikia prancūzų kalba, paskui prašneko angliškai, be jokio vargo išvertė sudėtingą turkišką tekstą...

Ir įžymusis svečias — paties Getės draugas — atlyžo. Susidomėjo gabiu jaunuoliu — kareivis tiktų Humboltui į anūkus. Išklausinėjo jo liūdną istoriją... Prižadėjo užtarti. Ir neapvylė Jono Vitkevičiaus.

Šį epizodą perskaitėme Michailo Guso knygoje „Dvikova Kabule". Tai nėra eilinė knyga — visų pirma, vienintelis beletristinis kūrinys, kurį per septyniasdešimt savo gyvenimo metų parašė žinomas rusų literatūros kritikas ir mokslininkas. Bet mums, tur būt, dar svarbiau, kad knygos herojus yra žemaitis, pakliuvęs į didžios tarptautinės politikos verpetus kone nuo Kražių gimnazijos suolo, rimtai sudrumstęs Nikalojaus I santykius su Londonu ir pagaliau tragiškai žuvęs Peterburge. Savižudybė? Politinis nužudymas?

Susitarkime iš anksto: Jono Vitkevičiaus gyvenimą dėstysime pagal Guso knygą. Jos autorius grindė savo pasakojimą kruopščiai išstudijuota medžiaga: slaptais caro laikų archyvais, ano meto periodika, amžininkų memuarais ir rusų, anglų, prancūzų, vokiečių istorikų tyrinėjimais. Tik vienu atveju M. Gusas, — anot jo paties, — griebėsi fantazijos.

Kražiai... Seniausių metraščių minima, piliakalnių apsupta, legendomis apgaubtą Žemaitijos vietovė, kur kadaise Medžiokalnyje aukota girių deivei Medeinei, kur klebonavo Mykolas Daukša, mokėsi auksaburnis Sarbievijus, kur ilgai gyvavo didiko Katkevičiaus fundacija — jėzuitų kolegija, garsėdama savotišku mokinių teatru; 1817 metais ją perėmė jau iš karmelitų Vilniaus universitetas, įsteigė čia gimnaziją — nuo 1834 m. ten dėstė Motiejus Valančius. Bet mums rūpi ano amžiaus trečias dešimtmetis — kai Jonas Vitkevičius įstojo į „juodųjų brolių" draugiją.

Šis nelegalus moksleivių ratelis atsirado Kražiuose pažangiojo Vilniaus jaunimo įtakoje. Anot M. Guso, pavadinimą sugalvojo gimnazistas Jančiauskas. Bet gal juodųjų brolių vardas atkeliavo į Žemaitiją per Vilnių iš slaptųjų Vokietijos studentų „buršenšaftų"? Ypatingai subruzdo „juodieji broliai", kai Vilniuje Novosilcevas žiauriai susidorojo su filaretais ir filomatais. Kražiečiai troško padėti vilniškiams, platino ugningus atsišaukimus (daugelį rašė Jonas Vitkevičius), tauriu laišku kreipėsi į gimnazijos direktorių Ignacijų Daujotą. Bet baikštus „pedagogas" perdavė ir laišką, ir rastą atsišaukimą valdžiai. Novosilcevas skubiai atsiuntė į Kražius du savo žmones. „Juoduosius brolius" susekė ir išvežė į Vilnių.

Vitkevičių tardė pats Novosilcevas — ir gąsdino, ir viliojo, ir net angliškai su Jonu kalbėjo. „Mirtis tironams!" — sušuko narsus žemaitis, velkamas iš senatoriaus kabineto. Jančiauską „karinė teisminė komisija" nuteisė dešimt metų kalėti tvirtovėje, paskui — tarnauti kariuomenėje be teisės gauti karininko laipsnį. Joną Vitkevičių ir kitus juoduosius brolius nuspręsta, taip pat atėmus bajorystę, išsiųsti eiliniais į „Orenburgo liniją". Kerštingas Novosilcevas specialiai įsakė Vitkevičių surakinti grandinėmis.

Kone pusmetį truko sunki tremtinių kelionė. Jonas atsidūrė Orske — pačiame imperijos pakraštų. Netoli beribėse stepėse klajojo kazachai. Toliau buvo emiratai — Chiva ir Buchara. O dar toliau — Afganistanas ir didžioji paslaptingoji Indija.

Jei ne tremtinio dalia, jei ne perspektyva kareiviauti, tokia kunkuliuojančio tautų katilo kaimynystė romantiškam, gabiam Lietuvos jaunuoliui būtų buvus žavi. Juk vilniškės Alma Mater auklėtinis, ne ką vyresnis už kražietį Juozas Senkovskis, apkeliavęs Artimuosius Rytus, dirbo net dviejose Peterburgo universiteto katedrose — arabų ir turkų kalbų. Jono padėtis atrodė beviltiška. Gerai bent, kad, atsiradę Orenburge du kiti Novosilcevo „krikštasūniai" — vilniečiai Tomašas Zanas ir Adomas Suzinas, išrūpina Vitkevičiui leidimą gyventi privačiame bute, siuntinėja jam knygų, žurnalų. Jonas godžiai studijuoja Rytų kraštų istoriją, geografiją, mokosi persų ir turkų kalbų.

Padėtis Rytuose vis aštrėjo. Čia susikirto Rusijos ir Anglijos interesai. Rusijai labai reikėjo gabių ir veiklių žmonių. Po Humbolto užtarimo tremtinį Vitkevičių atsiuntė į Orenburgą, į vadinamąją Pasienio komisiją.

Tai buvo Peterburgo Azijos departamento filialas. Komisijos viršininkas, pulkininkas Gensas maloniai sutiko naują pavaldinį, paskyrė vertėju „ypatingiems reikalams", atskleidė jam komisijos archyvus. Ir patikėjo pirmą atsakingą misiją.

Eilinis iš Orsko turi sutikti Bucharos emiro atstovą Kulibeką, palydėti jį pas generalgubernatorių ir diplomatiškai ištraukti iš jo kuo daugiau žinių. Po to Vitkevičius lydi Gensą į karinę ekspediciją, susitinka su Afganistano chano anūku. O netrukus kražietis savarankiškai vyksta su kazokų šimtine padėti kazachų sultonui prieš maištininkus, užmezga naudingus kontaktus su klajokliais — jis puikiai moka jų kalbą, žino koraną, papročius, net padavimus. Jonas sugauna maištininkų vadeivą — viską atlieka taip sėkmingai, kad generalgubernatorius Suchtelenas skuba jį pristatyti karininko laipsniui. Kol Lenkijoje ir Lietuvoje liepsnojo 1831 metų sukilimas, Vitkevičius veikė stepėse. Tad kodėl ikirevoliucinės enciklopedijos skelbė jį buvus to sukilimo dalyviu?

Kražietis nekentė carinės vienvaldystės. Bet dar labiau jame bręsta neapykanta grobuoniškai Britų imperijos politikai, jis kovoja prieš anglų agentus, kurių nemaža sukasi pačiame Orenburge — net prisidengdami „Evangelijos platinimo misija". O esama dargi tokių pasalūnų, kaip Diejevas, — oficialiai stambus pirklys, o iš tikro pabėgęs plėšikas ir anglų agentas. Daug pastangų padėjo Vitkevičius tam „prekybininkui" demaskuoti. Gal tai ir priartino liūdną Jono baigtį... Anglai pajuto naują pavojingą priešą. Ir nedelsia su „rimtomis išvadomis".

Miršta Suchtelenas, globojęs žemaitį. Nauju generalgubernatorium caras skiria Perovskį — narsų karį, veiklų, kultūringą pareigūną ir... Puškino draugą. Perovskio namuose Vitkevičius susipažįsta su didžiuoju rusų poetu, atvykusiu į Orenburgą rinkti medžiagos apie Pugačiovą, sudomina Puškiną nuodugniu Rytų pažinimu, deklamuoja jam persiškai Saadį.

Perovskis palankus žemaičiui. Bet staiga jam pranešama grėsminga žinia: susektas „lenkų" sąmokslas. Vadovai: Vitkevičius, Zanas, Suzinas ir du puskarininkiai, ketinę nužudyti patį Perovskį ir kitus pareigūnus.

Vitkevičius ir jo draugai vėl kalėjime — vienutėse. Juos tardo speciali komisija, vadovaujama paties generalgubernatoriaus. Suimtieji griežtai neigia savo kaltę. Komisija įsitikina, kad kaltinimai melagingi. Paleistasis Vitkevičius atvirai paaiškina Perovskiui, kad čia būta anglų provokacijos. Prie tardymo medžiagos, siunčiamos į Peterburgą karo ministrui, generalgubernatorius prideda raštą, prašydamas Vitkevičiui greičiau suteikti karininko laipsnį.

...Dar nepripratęs prie naujintėlaitės Ufos kazokų pulko karininko uniformos, Vitkevičius (Perovskis jį vadina Ivanu Viktorovičium) dėkoja generalgubernatoriui už išrūpintą laipsnį.

— Skiriu jus savo adjutantu ypatingai svarbiems reikalams, — taria Perovskis.

Tų ypatingai svarbių reikalų žemaičiui netrūks. Pirmiausia jam teks ruošti kartu su kitu karininku pačiam carui skirtą raštą apie Chivą — pavojingų išpuolių prieš Rusiją bei jos pirklius centrą. Pagyręs pateiktas žinias, Nikolajus I liepia labai atsargiai rengtis žygiui prieš tą emiratą. Persirengęs dvasininku, ten jau pabuvojo garsusis Demezonas, bet jis ne kažką sužino. Perovskis ryžtasi šį reikalą pavesti Vitkevičiui. Jam teks vykti kaip oficialiam generalgubernatoriaus patikėtiniui.

Gerai apmąstęs būsimą kelionę, Jonas nusprendžia kartu su savo palyda — keliais kazokais — keliauti su karavanu, kurį siunčia į Bucharą... patsai Diejevas!

Vitkevičius sėkmingai pasiekė savo kelionės tikslą. Arko citadelėje jį priima visagalis kušbegis — aukščiausias emirato pareigūnas. Apsilanko Vitkevičius ir pas dvasinę valdžią — imamą. Buchariečiai negali atsistebėti, kaip puikiai žino musulmonų knygas bei papročius tas rusų karininkas, kurį jie jau tituluoja „toksabu" — pulkininku. Žemaitis įtikina buchariečius dėl Rusijos palankumo jiems, gauna iš jų tokius pat įtikinimus. Meistriškai atlikęs savo misiją, „toksabas" sugrįžta į Orenburgą, tik ne vienas: su Bucharoje sutiktu asmenišku Afganistano valdovo atstovu. Afganietis vežasi emiro raštą carui — prašo Rusijos paramos prieš anglus.

O tuo tarpu Rytai virė. Anglai siuntė ginklus kariaujantiems prieš Rusiją Kaukazo kalniečiams, spendė spąstus Teherane, drumstė vandenį Turkijoje. Norėdamas išgarsėti, troško karo lordas Palmerstonas.

Azijos departamento patariamas, caras liepė siekti sąjungos su Persija ir Afganistanu, — kaip atsvaros prieš anglų įtaką. Caro įsakymu Vitkevičius kartu su afganiečiu turėjo nuvykti į Kabulą per Teheraną, kur jam reikėjo perduoti naujas instrukcijas grafui Simoničiui.

1837 m. gegužės 14 d. pats Neselrodė įteikė instrukcijas Vitkevičiui. Teherane jį draugiškai priėmė Simoničius, aprūpino rekomendaciniu raštu Afganistano emirui ir liepė nešykštėti Kabule pažadų. Šachas irgi maloniai sutiko rusų emisarą.

...Kabule kražietis pradėjo dvikovą prieš anglus, kuriems anuomet Afganistane atstovavo puikus diplomatas Aleksandras Bernsas, didžiojo škotų dainiaus Roberto Bernso giminaitis.

Viename anglų dokumente sakoma, kad „nežinomas kazokų karininkas... atvykęs į Kabulą be pompos ir palydos, ištrėmė iš Afganistano... Bernsą, kuris laikomas be galo gabiu panašiems uždaviniams".

Įsiutęs Palmerstonas ėmė šaukti, esą, Rusija kėsinasi į Indiją. Jis grėsminga nota užklausė, ar „Rusijos politika Persijos bei Didžiosios Britanijos atžvilgiu atitinka grafo Neselrodės ir Rodofinikino pareiškimus... ar apie ją reiktų spręsti pagal grafo Simoničiaus bei Vikovičiaus (t. y. Vitkevičiaus) veiksmus".

Vengdamas atviro konflikto su Anglija, caras liepė pareikšti anglams, kad Simoničius kažką pripainiojęs ir pakeistas kitu diplomatu, o Vitkevičius bus atšauktas. Jis tikrai buvo skubiai iškviestas pas Neselrodę.

Kai kražietis atvyko į Peterburgą, caras jau buvo įsakęs pakelti jį į štabrotmistrus. Naujam Azijos departamento direktoriui Seniavinui Vitkevičius kategoriškai pareiškė griežtai vykdęs duotas instrukcijas. Neselrodė supyko ir jo nepriėmė.

Ir štai tragiška atomazga — viešbutyje rastas mūsų žemaičio lavonas. Oficiali versija — savižudybė. M. Gusas aiškina kitaip.

Anot jo, paslaptingas anglas, su kuriuo Vitkevičiui visą laiką tekdavo susidurti, atėjo pasiūlyti patekusiam į nemalonę Jonui dirbti anglų naudai. O kai tas pasipiktinęs atsisakė, buvo nužudytas.

Versija atrodo gal ir patikima. Vitkevičius tikrai buvo anglams labai pavojingas. Tik argi jie griebtųsi smurto Rusijos sostinėje?

Keisčiausia, kad III skyriaus archyvuose nėra bylos apie paslaptingą Vitkevičiaus mirtį, kad nepavyko rasti kražiečio kapo.

Iš Lietuvos yra kilę daug keliautojų, mokslininkų, valstybės vyrų, kurių gyvenimas susietas su Rytais. Prisiminkime Radvilą-Našlaitį, palikusį tokią puikią kelionių kroniką, čia paminėtą Senkovskį, tarybinės arabistikos korifėjų — vilnietį Kračkovskį. Tarp jų įdomus savo biografija ir žemaičių krašto sūnus Jonas Vitkevičius.

JURGIS BUDREIKA

Lit. ir menas

---

galimybes, nuvažiavau į vokiečių geležinkelio atstovybę pasiteirauti. Parodęs tą bilietą, klausiu, ar jie negali pakeisti pavardės. Klausia ar aš tarnauju gelžkelyje. Sakau: "Ne". "Kostas Karuža irgi ne? Tai kas tarnauja gelžkelyje?" Sakau: "Jo tėvas". "Dabar suprantu, to bilieto nebegausi atgal, telegrafuosime į Berlyną, kad tokiems ponams daugiau bilietų neduotų". Aš protestavau, sakau: "Atėjau tik paklausti, jei negrąžinsite, tai pašauksiu policiją". Nėjau iš įstaigos, kol negavau bilieto atgal. Grąžinęs bilietą Kostui, sakau: "Gaila, negalime pasinaudoti". Jis sako: "Palauk, pavardę mes patys galim pataisyti. Yra toks specialus rašalas. Kai buvom Aušros gimnazijoj, pavogdavom dienyną ir tuo rašalu pataisydavom dvejukes į keturius ir nė velnias nepažino". Sakau: "Ačiū, Kostai, už tavo gerą intenciją, bet geriau eisiu ieškoti darbo".

Paryžiaus laikraščiuose buvo pilna skelbimų, siūlančių įvairius darbus. Didelis pareikalavimas buvo įvairių specialistų: inžinierių, mechanikų, braižytojų. Peržiūrėjęs keletą skelbimų, pasirinkęs kur arčiau, nuėjau į statybos kompaniją Huguet et Tournemine, Compagnie de Construction Metallique Gay Lusac gatvėj. Mane nuvedė pas direktorių Tournemine, kuriam parodžiau savo braižinius iš instituto ir pasakiau, kad Lietuvoj dirbau 4 metus techniku. Jis tuoj klausia, kiek norėčiau gauti algos. Sakau, 1500 fr. į mėn. Jis sako: "Dabar galime mokėti 1200 fr., bet po mėnesio, kai pamatysim jūsų darbą, tai pakelsim". Žinoma, aš tuoj sutikau ir pradėjau dirbti.

Įstaigoje dirbo penki inžinieriai, keletas braižytojų ir mašinraščių, visi prancūzai. Ši kompanija, tarp, kitų darbų, turėjo užsakymą pastatyti 1931 metų Tarptautinei Kolonialinei parodai plieno skeletus paviljonams. Man su kitu prancūzų inžinierium pavedė pavedė paruošti tam darbui konstruktyvinius brėžinius, specifikacijas ir prižiūrėti matavimą.

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELBDAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO. KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARSĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik $7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius $1.50

636 EAST BROADWAY

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, La Salle, P.Q. Tel. 366-6237

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

Windsor DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.

1205 Church Ave. Verdun, P.Q. Tel. 768-6679.

Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, anklodes, karpetus, sopkas ir visa kita namų apyvoką. Vindsor yra moderni valykla, turinti 25 metų patirtį šiame darbe. Turinti įrengtą moderniškiausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą aptarnavimą.

Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477

Tel. 665-2278

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.

T. Laurinaitis

LASALLE AUTOMOBILE INC.

BRONX PARK GARAGE

7635, boul. LASALLE

366-7818

* * *

Tel. 365-3364

- DEMON
- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

- išorės taisymas
- dažymas
- ratų derinimas
- kiti remontai

De La Verendrye Blvd
LASALLE, QUÉBEC

DATOS • VARDAI • ĮVYKIAI

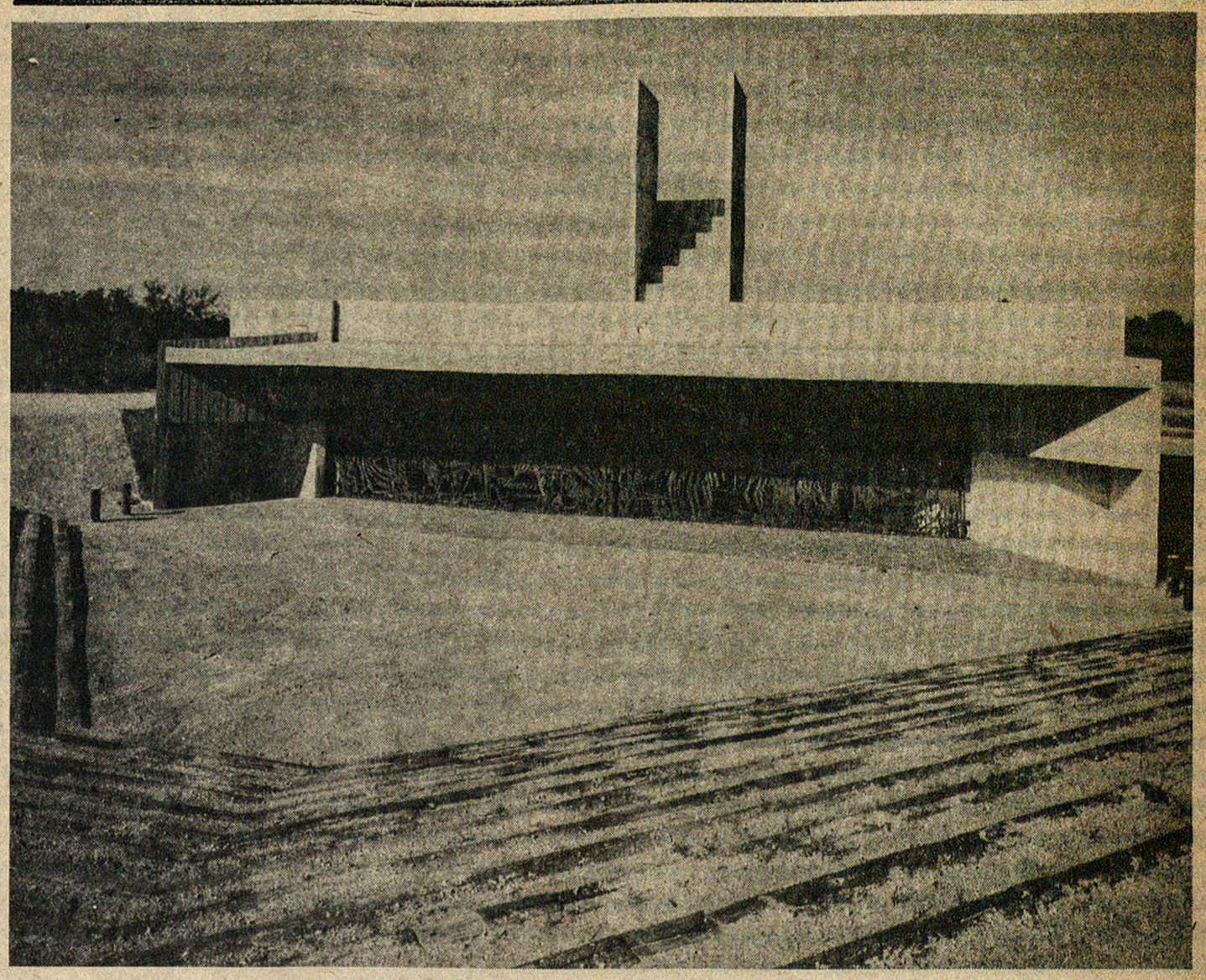

ŠV. JONO LIETUVIŲ KAPINĖS PORT CREDITE, TORONTE. UŽ JŲ NETRUKUS IŠKILS NAUJOJI ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO LIETUVIŲ BAŽNYČIA

LENG. ATLETIKA IR TENISAS

Etobicoke, Ontario, liepos 24-25 d. įvyks šiaurinės Amerikos pabaltiečių lengvosios atletikos ir lauko teniso pirmenybės.

Vyrų, moterų ir jaunių lengvosios atletikos varžybos prasidės šeštadienį, 1 val., Centennial Park stadijone. Lietuvių lengv. atletikos pirmenybių duomenys bus išvesti iš pabaltiečių varžybų pasekmių, atskirai nesivaržant.

Pabaltiečių lauko teniso pirmenybėse vyrai ir moterys susitiks pavieniui ir dvejetuose, o mergaitės tik pavieniui.

Smulkesnė informacija teikiama: S. Krašauskas, 32 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.

st.catharines

DARBAS VERDA

Neseniai praėjo tautybių festivalis, kuriame lietuviai šiemet ypatingai gražiai ir organizuotai pasirodė visose srityse, net parodose, bet geriausiai eitynėse ir arenoje. Tas viskas pareikalavo nemaža darbo.

Prieš tai buvo dar Motinos diena, skautų Kazimierinės, o dar prieš tai Vasario 16 ir demonstracijos, deginimai visokių Brežnevų, vainikai prie paminklų ir nuoroda apie visa tai spaudoje — lietuviškoje bei angliškoje.

Dabar puikiai praėjo Birželio tragedijos paminėjimas, artėja ramovėnų gegužinė, po to didžiausias parengimas Joninės, po to Tautos šventė ir nebetoli 17-ji Kanados lietuvių diena.

O kiek įvairių pašalinių pasireiškimų, vardinių, sukakčių, minėjimų, išleistuvių ir sutiktuvių?

Štai, St. Catharinės tautinių šokėjų grupė nuvyko į Buffalą išlydėti vieną savo šokėjų porą — Mažeikus, nes gydytojas Mažeika gauna darbą Clevelando ligoninėje, o su juo ir jo žmona. Smūgis mūsų jaunai šokėjų grupei didelis, bet ka padarysi, reikia išleisti. Tad ir išleido su dainom, šokiais ir valiavimais. Gražu buvo jiems ir visiems gausiems svečiams uošvių Masilionių namuose.

Ir St. Catharinė netrukus jau turės pirmą inžinerijos mokslų daktarą, bet apie tai kitą kartą, kai bus žinoma daugiau. Mokslų žmonių, kaip matome, atsiranda vis daugiau, vis garbingesniais laipsniais ir titulais, o

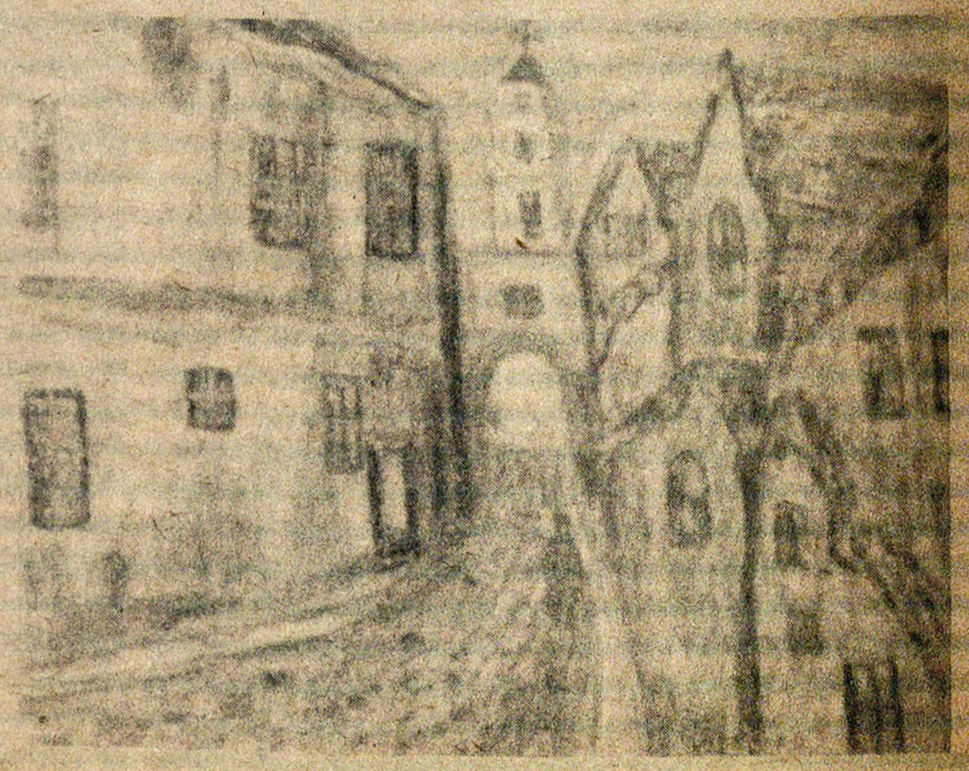

G. Kongelienė: Vilniaus gatvelė

žmonės vis labiau praturtėja, bet niekas nuo lietuvybės nepasitraukia, niekas nesuserga didybės manija, niekas nė nemano kopijuoti anglus. Kor.

STANDARTAS APIE LIETUVIUS

St. Catharines Standart dienraštis dažnai rašo apie Lietuvą ir lietuvius. Neseniai vėl išspausdino du S. Šetkaus rašinius apie sovietų draugiškumo sutartis ir Ukrainą. Kor.

"NETIKRAS MENININKAS"

M. K. Čiurlionio darbai bus išstatyti Lietuvių dienos parodoje. Žinoma, ne originalai, bet reprodukcijos.

Kai šiais laikais kitas tautietis susirūpinęs kalba apie "netikrų menininkų", "meno mėgėjų" piešinius ar skulptūras, ar vėl kokius šaknų darbus, tai čia, štai, gera proga priminti, kad mokyklos duoda diplomą, bet tik Dievas duoda talentą ir belieka žiūrėti, kur jis yra ir kur jo nėra. Reikia truputį turėti tolerancijos ir sugegėjimo pristabdyti savo žirgus, nes mūsų nuomones formuoja menas, o ne priešingai. M. K. Čiurlionis tokiu tik būdu atsirado mūsų tautoje, kaip vienas žymiausių mūsų tautos meno žmonių.

Kor.

ottawa

DALYVAUJA PARODOSE

Trečius metus pas prof. L. Halpin dailę studijuojanti G. Kongelienė jau dalyvavo keliose kolektyvinėse kanadiečių parodose, o gegužės mėn. savo darbus rodė ir Otavos lietuviams.

G. Kongelienė šiuo metu ruošiasi savo asmeninei parodai.

toronto

MINI EXPO ONTARIO EŽERE

"Cirkas ir žaidimai vietoj duonos ir darbo Ontario žmonėms", pasigirdo opozicijos užmetimai, gegužės pabaigoje atidarius Ontario Place – provincijos valdžiai 23 milijonus dol. kainavusį pramogų kompleksą.

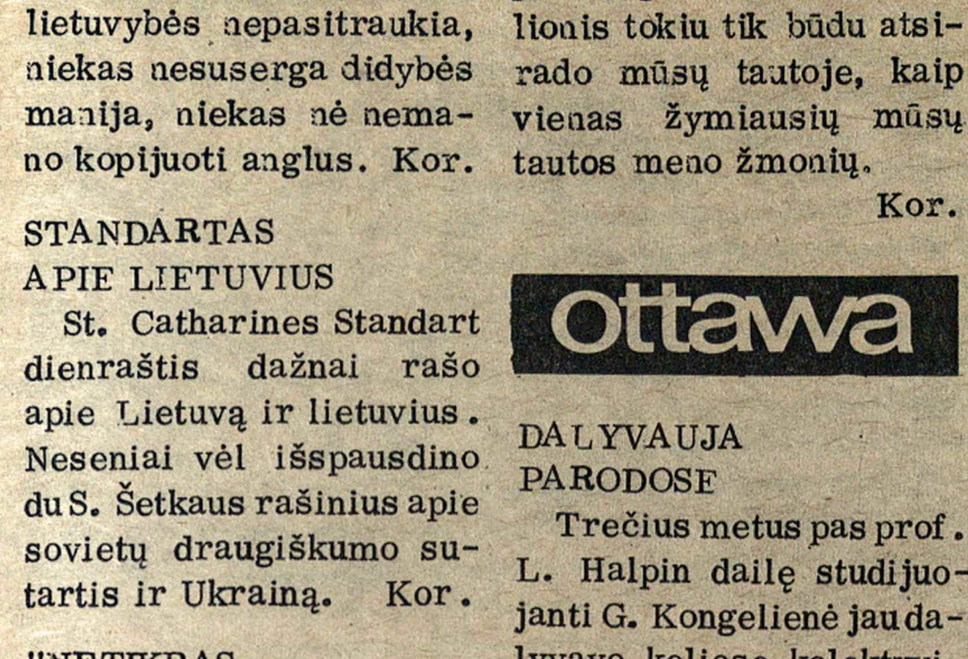

G. Kongelienė: Nakties mistika

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo valandos:		Mokame už:	
pirmadieniais	9.30 — 5 v. p.p.	depozitus	5%
antradieniais	9.30 — 5 v. p.p.	šėrus ir sutaupas	6%
trečiadieniais	9.30 — 5 v. p.p.	už vienų metų terminuotus	
ketvirtadieniais	9.30 — 5 v. p.p.	indėlius	6½%
penktadieniais	9.30 — 8 v. vak.	ir virš $10.0000 -- 3 metams	7%
šeštadieniais	9.00 — 1 v. p.p.	Duodame:	
Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais "Talka" uždaryta.		asmenines paskolas iš	10%
		nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2.500.000.

Ontario Place vaizdas. Craig, Zeidler, Strong – architektai. Madan Rao nuotr.

Kuklus Toronto atsakymas Montrealio Expo 67 ir dabartiniam jos palikuoniui iškilo Ontario ežere ties susenusia Canadian National Exhibition. Ežero atviri vandenys sumažėjo dviem šimtais akrų. Išpilta 46 akrai naujų salų, išdėstytų tarp kanalų ir lagūnų. Tiesiai į ežero dugną sukalti poliai laiko pagrindinį penkiadalį pastatą, kuriame vyksta vis pasikeičiančios parodos apie Ontario kraštą, žmones ir atsiekimus. Šalia jo yra pusrutulio pavidalo kino teatras – cinesfera su šiuo metu pažangiausiais filminiais įrenginiais.

Salose, La Ronde prisiminimu, išdėstyti restoranai, parduotuvės, jachtų baseinas ir aštuonis tūkstančius žmonių talpinantis forumas.

Torontas gavo dar vieną įžymybę, kuri jau atkreipė ypač architektūrinį dėmesį ir užsienyje. O kol ekonominė krizė dar nevisai aštri, "cirkas ir žaidimai" Ontario gyventojams bei turistams bus labai pravartūs. a.

TAUTYBIŲ PAVILJONAS

Jau kelinti metai Toronte ruošiama tautybių savaitė-karavanas, kurio metu tautybės savas patalpas papuošia tautiniais motyvais, įrengia jose kultūrines parodėles ar kitus būdingesnius pasirodymus. Šie vadinami tautybių paviljonai turi savo krašto sostinės vardus. Tarp paviljonų kursuoja autobusai, vežiodami veltui jų lankytojus.

Svečiai ne tik apžiūri atskirų tautų kultūrines įdomybes, bet per tautinių

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS
į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be muito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuvėse.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA
Baltic Exporting Co. 480 RONCESVALLES AVE., TORONTO 3, ONTARIO
Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALŪZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA	IMA
5½% už depozitus	8% už asm. paskolas
6% už šėrus (numatoma)	
6½% už 1 m. term. dep.	8½% už mortgičius
7% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. • Telefonas LE 2-8723

šokių, chorų, muzikos bei kitų meninių vienetų pasirodymus geriau pažįsta kiekvienos tautybės charakteringesnius tautinius bruožus ar savybes. Jie turi progos pasivaišinti atskirų tautybių valgiais ar kepsniais. Praeitais metais karavaną aplankė netoli 400 000 žmonių, o šiemet laukiama pusės milijono.

Šių metų karavanas prasidės birželio 24 d. Joninėmis ir baigsis liepos 1 d. Dalyvaus 36 tautinės grupės, kurių tarpe ir lietuviai. Lietuvių paviljonas bus Prisikėlimo parapijos patalpose. Jį ruošia KLB Toronto apylinkė ir globoja pranciškonai. Programoj dalyvaus visi Toronto meniniai vienetai, Hamiltono Gyvataras ir Aidas, Londono Baltija, atskirus karavano paruošimo ir vykdymo darbus atlieka įvairios organizacijos, aktyvusis jaunimas ir pavieni asmenys. K.

montreal

PILIETYBĖS TARYBOJE

KLB Montrealio apylinkės v-bos vicepirm. A. Norkeliūnas praeitą savaitę Lietuvių Bendruomenę atstovavo Montrealio Pilietybės taryboje (Citizenship Council).

Taryba į kanadiškąją visuomenę stengiasi įtraukti visas tautines mažumas. Ateinančią savaitę pasikalbėjime su Tarybos atstovais dalyvaus ap. v-bos pirm. Silvija Piečaitienė. Bus svarstomi klausimai, kaip lietuviai galėtų aktyviau įsijungti į Pilietybės tarybos darbą.

TAI BENT LAIMIKIS

Didelę žuvį sugavo Montrealio lietuvių žvejotojų - medžiotojų klubo Nidos narys Steponas Kęsgaila pirmoje šių metų žvejybos išvykoje Baskatongo ežere.

S. Kęsgaila su savo laimikiu

Tai retai sugaunamas erškėtas (sturgeon), 58" ilgio, 22,5" skersmens ir apie 60 svarų svorio. Turėtos 50 svarų svarstyklės buvo persilpnos.

Stp. ir J. Kęsgailos yra vieni iš aktyviausių Nidos klubo narių. Kiekvienais metais padaro po kelias žvejybos išvykas į tolimuosius šiaurėje esančius ežerus, iš kurių visuomet grįžta su gražiais laimikiais.

Yra ir daugiau aktyvių Nidos narių, kaip Pranas, Romas Ir Ona Bukauskai, V. Vanagas, Als. Ursonas, S. Pocauskas, B. Kirstukas, Vileniškis, J. Dalmantas ir kiti, kurie gyvai reiškiasi žvejybos ir medžioklės veikloje. J. Š.

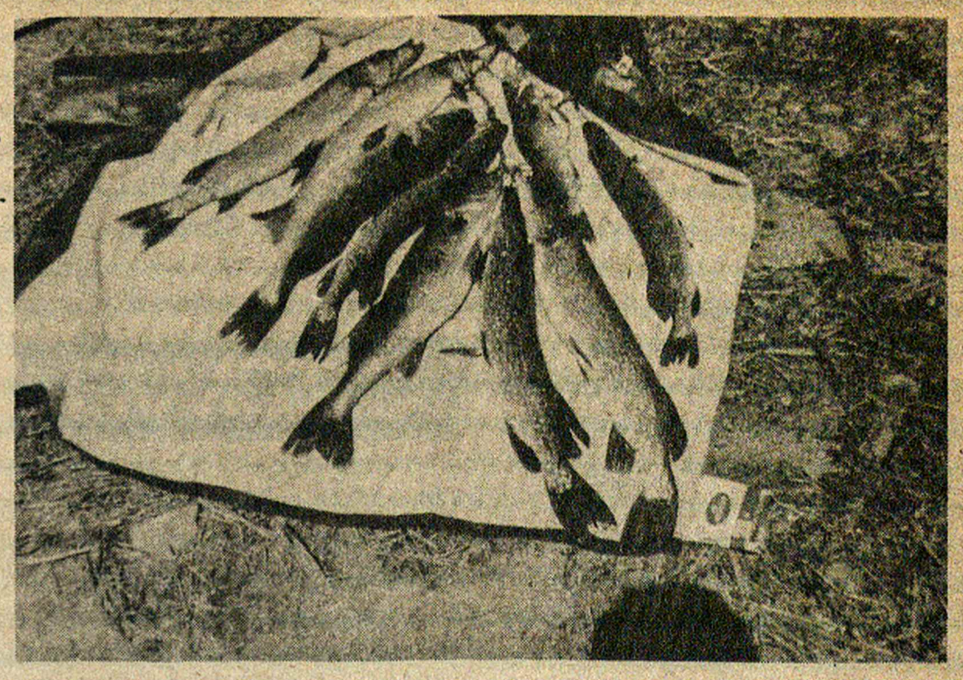

O. ir R. Bukausku sugautosios "dorės"

ATOSTOGOS MONTREALYJE

Montrealyje ir lietuvių vasarvietėje Dainavoje atostogauja dr. L. Rudys su šeima.

Buvęs montrealietis, dr. L. Rudys chirurgo praktika verčiasi Bromptone, Ontario.

LAIKRAŠČIO GEGUŽINĖ

Didelis būrys, didesnis kaip praeitaisiais metais, lankytojų atvyko į NL laikraščio gegužinę P. Skruibio vasarvietėje Pointe Fortune. Puikus oras, giedra nuotaika, graži gamtos aplinka visus gerai nuteikė.

Vieni vaišinosi prie Kosto Mickaus tvarkomo baro, kiti užkandžiavo Magdalenos Kasperavičienės ruošiamais skanėstais, dar kiti savo laimę mėgino loterijoje, kurios bilietus, kaip paprastai, sėkmingai ir maloniai išplatino Genė Kazlauskienė. O visi klausėsi ir šoko prie A. Kalvaičio parinktos muzikos.

Susitiko seni bičiuliai, dalijosi prisiminimais, kiti maudėsi čia pat tekančioje Otavos upėje.

Gegužinė laikytina iš tiesų pasisekusia – nuotaika buvo gera, dalyviai gausūs. O rengėjai nuoširdžiai dėkoja visiems svečiams ir talkininkams.

MONTREALIETĖS EUROPON

Prie Kanados lietuvių skautų išvykos į Vakarų Europą jungiasi ir kelios Montrealio lietuvaitės. Tai Daina Kerbelytė, Rasa Lukoševičiūtė, Rūta Rudzinskaitė ir kitos.

Europoj šią vasarą lankysis ir daugiau Montrealio jaunimo atstovų.

VIEŠĖJO TORONTE

Savaitę laiko Hamiltone ir Toronte viešėjo Marytė Žižienė, NL rinkėja.

Loreta Žižytė, McGill universiteto sociologijos studentė, vasaros tarnybai išvyko į Rhode Island, JAV.

SVEČIA VOSI GEGUŽINĖJE

NL gegužinėje praeitą savaitę dalyvavo du lietuviai studentai iš Hamiltono – K. Deksnys ir J. Sa-

OLIMPIA SF
raš. mašinėlė su lietuviškais rašmenimis – tik $69.50.

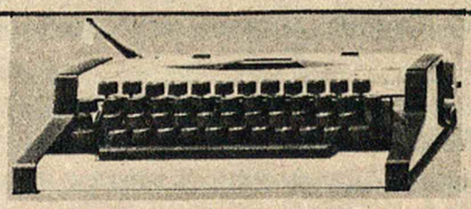

Elektrinės lietuviškos mašinėlės, skaičiavimo mašinos, kompiuteriai ir kt. Labai laukiamos Lietuvoje ir čia.
Platesnių informacijų teirautis –

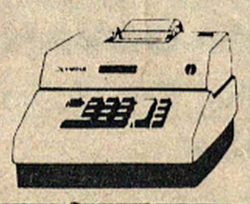

SPARTA
J. L. Ciedraitis,
10 Barry Drive
E. Northport, New York 11731
Tel. (516) 757-0055

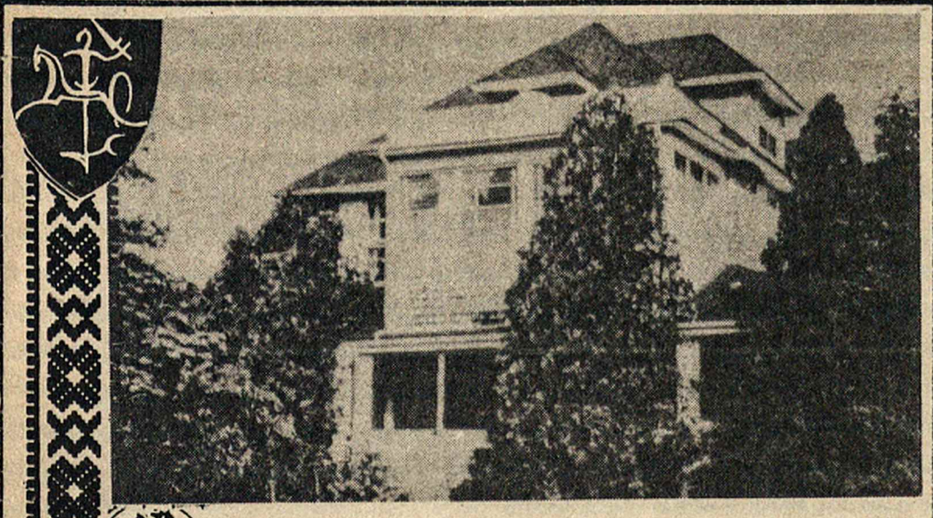

VASAROTOJŲ DĖMESIUI!

Geriausiai pailsėsit per atostogas garsiajame CAPE COD kurorte lietuviškoje Jansonų vasarvietės viloje AUDRONĖ. Atidaroma vasarojimui nuo birželio 26 d. ir jau dabar priimami užsakymai. Kreiptis: į E. Jansoną, 15 Rase - dale St., Boston, Mass. 02124, tel. 288 - 5999 USA, o nuo birželio 22 d. tiesiai į vilą Audronė – Mrs. Marija Jansonas, Osterville Cape Cod, Mass 02655, USA.
Visi maloniai kviečiami ir laukiami.

AUDRONĖ
87 East Bay Rd. OSTERVILLE Cape Cod Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

JIB
J. I.B. vaistai, patentuoti Šveicarijoje Nr. 458628, registruoti JAV ir Europoje, ATAUGINA PLAUKUS, išgydo pleiskanas, šašus, niežėjimą, sulaiko plaukų slinkimą, grąžina natūralią plaukų spalvą MOTERIMS ir VYRAMS. 100 procentų garantuotai, J. I. B. vartodamas 8 uncijas 16 savaičių, nebūsi nei plikas, nei žilas.
Užsakymus su $6.00 money orderiu siųsti:
JIB Laboratorija, 2498 Daugall Ave., Windsor, Ont.
arba
1437 So. 49th Ave. Cicero, Ill. USA.

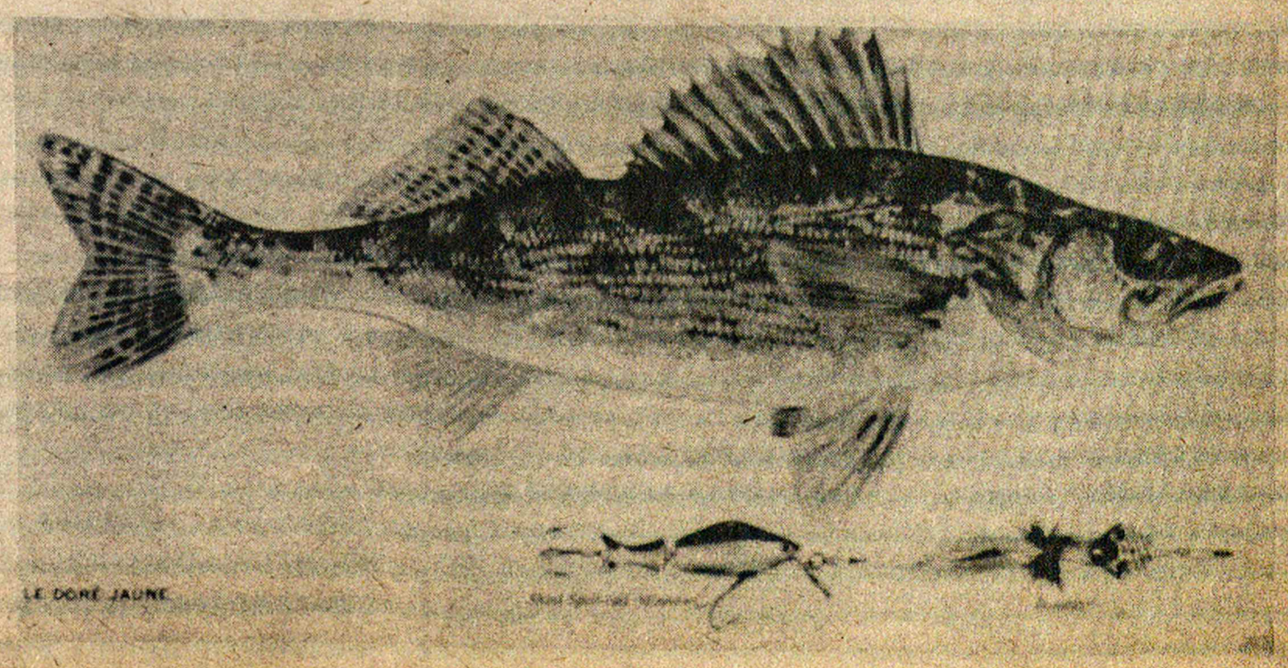

"Dorė" – viena populiariausių Kvebeko žuvų

kalauskas.

Iš Ontario gegužinėje dalyvavo Alf. Stankus su šeima.

ŠAULIŲ
GEGUŽINĖ

Montrealio Mindaugo šaulių kuopos gegužinė P. Skruibio vasarvietėj įvyks liepos 4 d.

SUSIŽEIDĖ

M. ir T. Zavackų sūnus Edis sportuodamas nusilaužė koją. Iš ligoninės jau grįžo namo.

K. ir J. Mickų sūnus po sėkmingos operacijos grįžo namo ir sveiksta.

VEDYBŲ
SUKAKTIS

Ona ir Vilius Lapėnaičiai praeitą savaitę draugų ir artimųjų tarpe atšventė savo vedybinio gyvenimo 20 metų sukaktį.

KELIONĖ
CHICAGON

Į dainų šventę Chicagon liepos 2 d. išvyksta AV parapijos choras, prie kurio prisijungė būrys kitų montrealiečių. Kartu vyksta ir AV klebonas t. L. Zaremba.

GINTARO
PLANAI

Montrealio lietuvių jaunimo ansamblis Gintaras ateinantį rudenį numato koncertinę kelionę į Vakarų Kanadą — Vancouverį, Edmontoną, Winnipegą.

Iš imigracijos ministerijos Otavoje Gintaras gavo 5.000 dol. subsidiją kelionę finansuoti. Kelionė kainuotų apie 10 tūkst. dol. ir ansamblio vadovybė rūpinasi reikiamas lėšas sutelkti.

E. Kardelienė

STUDIJOS
KONCERTAS

Kauno konservatorijos auklėtinė ir Lietuvos valstybinės operos buv. solistė Elzbieta Kardelienė Montrealyje prieš 21 metus atidarė savo muzikos studiją, kurioje jaunimas mokosi skambinti pianinu ir kitų muzikos dalykų. Tad birželio 19 d. AV parapijos salėje įvykusiame jos mokinių koncerte susirinkusieji turėjo progos susipažinti jau su 21-ja laida ir jos sugebėjimais.

Savo žodyje E. Kardelienė apgailestavo, kad nedaug jos mokinių ryžtasi muziką pasirinkti savo karjera. Tačiau ji prisiminė, kad vis labiau garsėjanti solistė Gina Čapkauskienė, Montrealio konservatoriją baigęs Rimas B. Keturka, Gintaro ansamblio vokalinės dalies vadovė Ina Kličienė ir kiti yra kadaise buvę jos mokiniai.

Šįmet koncerte savo sugebėjimus parodė 12 E. Kardelienės mokinių, pradedant jaunučiais ir baigiant studentėm Kristina ir Virginija Gudaitytėm, kurios jau skambino su pasitikėjimu, užtikrintai ir net sava interpretacija. Be jų, koncertavo M. Kondziolka, S. Gudaitė, K. Kondziolka, Irena, Jonas ir Julija Adamonytės, J. Skardžius, L. ir M. Hogan, D. Styraitė. Lietuviai mokiniai padainavo ir po lietuvišką dainelę.

Po koncerto P. Adamonis ir Gudienė mokinių tėvų vardu E. Kardelienei įteikė gėlių puokštę, studijos vadovė susilaukė ir daugiau dovanų, o P. Adamonis savo padėkos žodyje iškėlė mintį, kad E. Kardelienės muzikos studija, gal būt, jungtina prie lituanistinės mokyklos ar kito vieneto, kur būtų sudarytos palankesnės sąlygos darbui.

STUDENTAI
DĖKOJA

Lietuvių studentų sąjungos Montrealio skyrius nuoširdžiai dėkoja KLB Montrealio apylinkės valdybai ir Montrealio lietuvių kredito unijai Litui už finansinę paramą, kuri įgalino tinkamai sutikti, priimti ir pabendrauti su JAV lietuvių jaunimo ekskursija, kuri keliauja aplink šiaurinę Ameriką.

Jaunimo susitikimas buvo iš tikrųjų vaisingas ir prasmingas – net aštuoni montrealiečiai prisijungė prie keliauninkų.

ABITURIENTAI

Šįmet gimnaziją baigęs Algis Lapinas rudenį inžineriją studijuoti pradės Sir George Williams universitete.

La Sallės gimnaziją baigė Rima Styraitė, Studijuos McGill universitete.

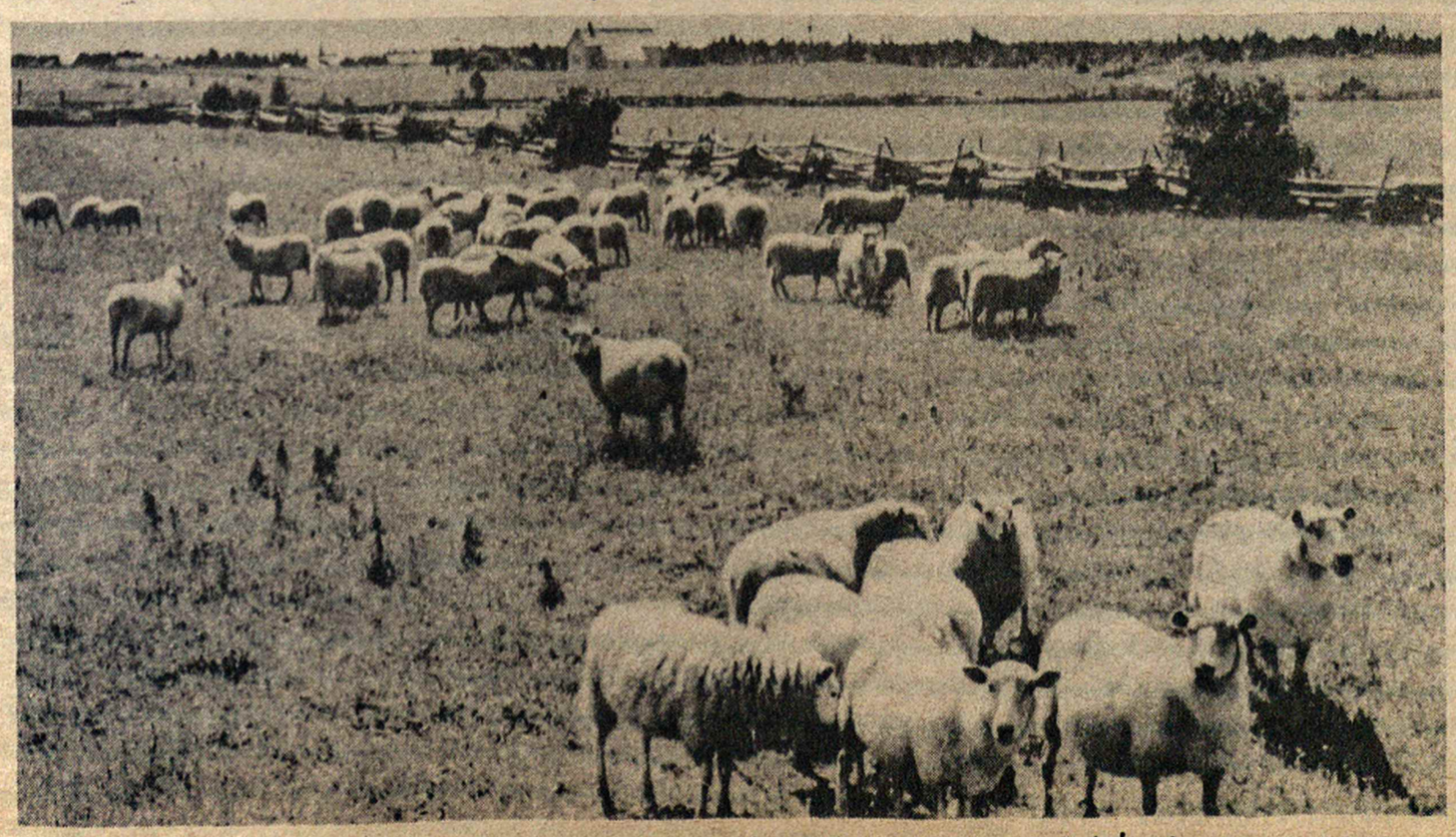

Bas du Fleuve rajonas Kvebeke žinomas savo avininkyste

LITAS
Montrealio Lietuvių Kredito Unija
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:
Einamąsias s-tas 5.0%
Taupomąsias s-tas 6.0%
Term. ind. 1 metams 6.25%
Term. ind. 2 metams 6.75%
Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.

DUODA PASKOLAS:
Asmenines 8.5%
Nekiln. turto 8.75%
Čekių kredito 9.0%
Investacines .... nuo 9.0% iki 12%
Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.
7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203
• TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.
• ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ
SAV. G. DESROCHERS

TEXACO
MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)
POINTE CLAIRE, P.Q. — 601 St. Jean Road. Tel. 695-3883
ILLE BIZARD, P.Q. — 459 Cheerier Street. Tel. 626-5175
• Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
• Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
• Degalai, tepalai, padangos ir kt.
• Lengvai pasiekiama greitkeliu Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.
ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:
Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.
Masonite, statybinis popieris, cementas,
B. P. išdirbiniai ir visa kt.
7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Highland Auto Body
611 LAFLEUR AVE., LaSALLE
***
TEL. 366-7281
***
• Atliekami mechaniniai darbai
• Išorės taisymas ir dažymas
• Dunlop padangos ir baterijos
(Lietuviams nuolaida)
Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Jetté & Frères
Hydro-Quebec atstovas,
kuris išnuomuoja ir įrengia karšto vandens šildymą.
Tik apmokate mėnesinę elektros sąskaitą..
1.75 par mois per month 40
2.25 par mois per month 60
***
Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir nauji įrengimai. Taip pat gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Veltui įkainavimas.
Jetté & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktorius.
140-2e AVENUE - 366-0330

CFMB
RADIO 1410 MONTREAL
LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA
KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS
L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

Dr. E. Andrukaitis
832 St. Joseph Blvd. E.
(kampus St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal.
Tel.: 255-3535

Dr. A.O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.E.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST – SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E., Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

KOKIO POILSIO IEŠKOME ŠIAME KRAŠTE

Už jos grožį agituoti nereikia. Komplimentų jai niekados nestigo. Ir specialistai, ir turistai, ir poilsiautojai lenkiasi Kuršių nerijai, iš gymio žavesnei už jos seseris Lenkijoje, Danijoje, pajūrio kopas Olandijoje. Kuršių nerijos veidas įdomiausias: aukščiausios smėlio kopos, gyviausias jų reljefas, čionai vingiuočiausia marių pakrantė, išraiškingiausias peizažas. Tačiau suklystume, manydami, kad vien gamta sukūrė tobulą nerijos grožį. Nuo neatmenamų amžių žmonių protai ir rankos globojo, puoselėjo šią unikalią kasą tarp jūros ir marių. Kuršiai grūmėsi su keliaujančiomis kopomis, užpuščiusiomis ne vieną čionykštį kaimą. Jie miškais želdino smėlio kalnus, ieškojo vietų savo gyvenvietėms. Savitos gamtinės sąlygos, amžinos kovos su stichija užgrūdinti žmonės paliko mums Neringą ne tik su unikalia gamta, bet ir su originalia architektūra, tik šiam kraštui būdingomis tradicijomis, papročiais.

Kaip jautraus žmogaus sieloje vienokį ar kitokį įspūdį padaro kiekvienas sutiktasis, taip trapioje Kuršių nerijoje savo pėdsaką palieka kiekvienas jos lankytojas. Gal būt, ir pats to neįtardamas. O ką jau bekalbėti apie jos šeimininkų — projektuotojų, architektų, dendrologų, miškininkų, ūkinių darbuotojų sprendimus. Kiekvienas jų, nors šiandien atrodo ir nereikšmingas, ateityje gali pasirodyti labai svarbus, netgi lemtingas.

Šį pavasarį su Neringos miesto vykdomojo komiteto pirmininku Aloizu Pusliu, komplekslnio Neringos generalinio plano vadovu, architektūros mokslų kandidatu Vladu Stausku, Neringos architektu Algiu Zaviša, Kuršių neriją tyrinėjusiais moksliniais darbuotojais bei įvairių sričių specialistais mes pabandėme aptarti šio krašto problemas. Toli gražu ne visais klausimais buvo pasiekta vieninga nuomonė. Tačiau visi sutiko: Neringa mūsų pajūryje šiandien — svarbiausioji problema. Ir jos negalima spręsti izoliuotai nuo viso pajūrio.

LOVA-STALAS-PLIAŽAS — toks maršrutas čia netinka. Kas įpratęs taip ilsėtis, tenevažiuoja į šį kraštą. Yra daugybė vietų tame pačiame Baltijos pajūryje, kad ir Palangoje, kur galima surasti ir minkštesnę kurortinę lovą, gausesnį sanatorijos ar restorano stalą, artimesnį pliažą. Kas mėgsta kavines, restoranus, muziką, šokius, margą judrią publiką, naujas pažintis — tam Neringa pasirodys per kukli. Tokia jau ji iš prigimties.

Poilsiautojų apklausos duomenys rodo, kad Palangą vertiname labiau už Nidą dėl landšafto, transporto patogumų, kultūrinio ir buitinio aptarnavimo, mitybos sąlygų, o Nida pranašesnė apskritai gamtos grožiu, tyla, ramuma. Kuršių neriia atskleidžia visą savo žavesį tik tiems, kurie nusiraminimo, poilslo, kūrybinio įkvėpimo, dvasinių ir fizinių jėgų leško gamtoje, neatimdami iš jos grožio, bet žavėdamiesi juo.

Remiantis šiuo principu, ir formuojamas Neringos poilsiautojų kontingentas. Pažvelkime, kaip atrodo ji vasarą.

Neringoje daugiau kaip 2 200 nuolatinių gyventojų. Dauguma jų — Nidoje. O vidurvasarį vienu metu Neringoje būna iki 10 000 poilsiautojų, kai kuriomis dienomis — dar po 50 autobusų ekskursantų! Šis žmonių srautas Neringai daug žalos nepadaro. Lankytojai susidrausmina, išmoko gerbti gamtą, žmonių, ypač miškininkų, darbą. Šeimininkai užtikrino reikalingą apsaugą.

Nors Neringoje įrengtos aikštelės, iš kurių pravažiuojantys turistai gali stebėti įdomiausius peizažus, vis dėlto pajusti visą šio krašto grožį galima tiktai keliaujant pėsčiomis arba valtimi. Numatoma tiesti specialią turistinę trasą, kad gamtos mylėtojai galėtų žygiuoti pėsčiomis, keliauti dviračiais, plaukti šalia jos. Organizuotas turizmas tikriausiai nepadarytų žalos, o Neringa galėtų pasidžiaugti daugiau svečių. Deja, trasos tiesimo darbai nepradėti. Matyt, čia daugiau iniciatyvos turėtų parodyti Lietuvos respublikinė Turizmo ir ekskursijų taryba. Tuo tarpu Neringos keliais zuja mašinos. Poilsiautojams su kelialapiais čia leidžiama atvažiuoti savo automobiliais. Rodos, atvažiavai ir pastatyk tą savo mašiną. Bet kur tau. Važinėja iš vietos į vietą, laksto, kada nori ir kur nori. Nesupaisysi visų. Atseit, įstatymas nedraudžia važiuoti, jei prieš akis nedega raudona šviesa. Tikri skėriai tie automobilistai. Neringa — ne šiaip gamtos draustinis, o unikali vieta. Jeigu kas iš tiesų pasiilgsta jos grožio — gal tam mėnesiui galėtų atsisveikinti su savo automobiliu, atvykus nuimti nuo jo numerį. Gal vertėtų mašinų savininkams tai ir pasiūlyti.

NACIONALINIS GAMTOS PARKAS. Architekto V. Stausko, daugelio dendrologų, gamtininkų, geografų nuomone, toks gamtinis ir architektūrinis kompleksas atitinka tarptautinius (nacionalinio arba regionalinio) parko reikalavimus. Jau veikiantis Neringoje gamtos apsaugos režimas labai artimas nacionalinio parko nuostatams. Belieka žengti dar dar vieną ryžtingą žingsnį. Už jį mums dėkos vaikai ir vaikaičiai.

POILSIO INDUSTRIJA. Net ir pats didžiausias gamtos mėgėjas vargu ar sutiks atsisakyti elementarių higienos reikalavimų, buitinių patogumų, ypač jeigu jis čia atvažiavo poilsiauti visą mėnesį. Kaip šiuo aspektu atrodo mūsų Neringa! Liūdnokai. Nidoje turėjo būti įvestas kanalizacinių nutekamųjų vandenų mechaninis valymas. Nėra jo. O Juodkrantei neparuoštas net projektas. Kodėl neįvykdytas šis vyriausybės nutarimas! Gal būt, atsakys Valstybinė Plano komisija, Komunalinio ūkio ministerija! O jeigu mes norime išsaugoti gražų, švarų šį kraštą, kartu didinti poilsiautojų skaičių, vien šiuolaikinio vandentiekio bei kanalizacijos per maža. Architekto V. Stausko ir inž. V. Trutnevo nuomone, Neringoje reikėtų visiškai elektrifikuoti šildymą bei maisto gamybą. Tai reikalinga ne vien gamtai apsaugoti, bet dabartinėmis sąlygomis bus naudinga ir ekonominiu požiūriu.

Nūdienis technikos arsenalas leidžia geriau pasirūpinti šiuo kraštu, negu prieš keliasdešimt ar šimtą metų. Kaip mes naudojomės tais pranašumais savo ir gamtos naudai! (Gamtos ir žmogaus vienybė Nidoje itin ryški.)

Nuveikta nemaža visose srityse. Tvirtinama, švarinama marių pakrantė, tvarkomi keliai. Nemunu iš Kauno, mariomis iš Klaipėdos kursuoja greitosios „Raketos". Daug grožio Nidai teikia ir burlaiviai. Susirūpinta ir šio krašto praeities paminklų apsauga. Sutvarkytas Tomo Mano namelis, įsteigtas kraštotyros muziejus, bus restauruotos unikalios Nidos kapinės. Tačiau kartais, užuot panaudoję dabartines mokslo bei technikos priemones gamtos grožiui išsaugoti, savo neapgalvotais poelgiais darkome kraštovaizdį. Štai kiekviename dideliame mieste, kuriame, savaime suprantama, negalima išsaugoti gamtos grožio, elektros kabeliai tiesiami po žeme. O Nidoje pasielgta priešingai. Elektros linijų stulpai styro lyg kokie svetimkūniai vaizdingose pakelėse, miškuose, baksnoja kopas. Kodėl! Panašių smulkmenų čia galima prirankioti nemaža.

OKINĖ VEIKLA. Sunkoka organizuoti poilsiautojų aptarnavimą ypatingomis nerijos sąlygomis, išlaikyti aptarnaujantį personalą, kurio vasarą stinga daugelyje kurortų. Lengvajai pramonei priklausantys „Jūratės" poilsio namai (didžiausi Neringoje) parodė savo išradingumą. Žiemą čia veikia nedidelis sezoninis siuvimo cechas, o vasarą tie patys žmonės aptarnauja poilsiautojus. Vertėtų šį patyrimą perimti ir kitiems kurortams.

Be poilsiautojų aptarnavimo, nerijos gyventojai nuo seno verčiasi žvejyba. Gal būt, žvejyba čia kadaise buvo pagrindinis verslas. Bet jos reikšmė nemažėja ir šiuo metu. Dabar veikianti Nidoje žuvies perdirbimo įmonėlė paseno. Ką daryti! Statyti naują cechą, Juodkrantėje — naują įmonę! Girdėti prieštaringų balsų. Kam industrializuoti šį kraštą! Gal verčiau naują žuvų apdorojimo įmonę kurti Rusnėje ar kitur! Užtektų Neringoje žuvų priėmimo punktų. Bet tada kam tie punktai! Geriau iš marių gabenti žuvį tiesiog į įmonę. Kam dvigubais keliais! Tačiau ar ne per toli bus Baltijoje žvejojantiems Neringos žvejams! Reikės apiplaukti net Kopgalį. Kam tada žvejams ir gyventi Neringoje, jeigu visą sugautą žuvį turės gabenti kitur perdirbti! O kokia Neringa liks be žvejų... Be jų dorių, džiūstančių tinklų... Neringa nebe Neringa. Kei-

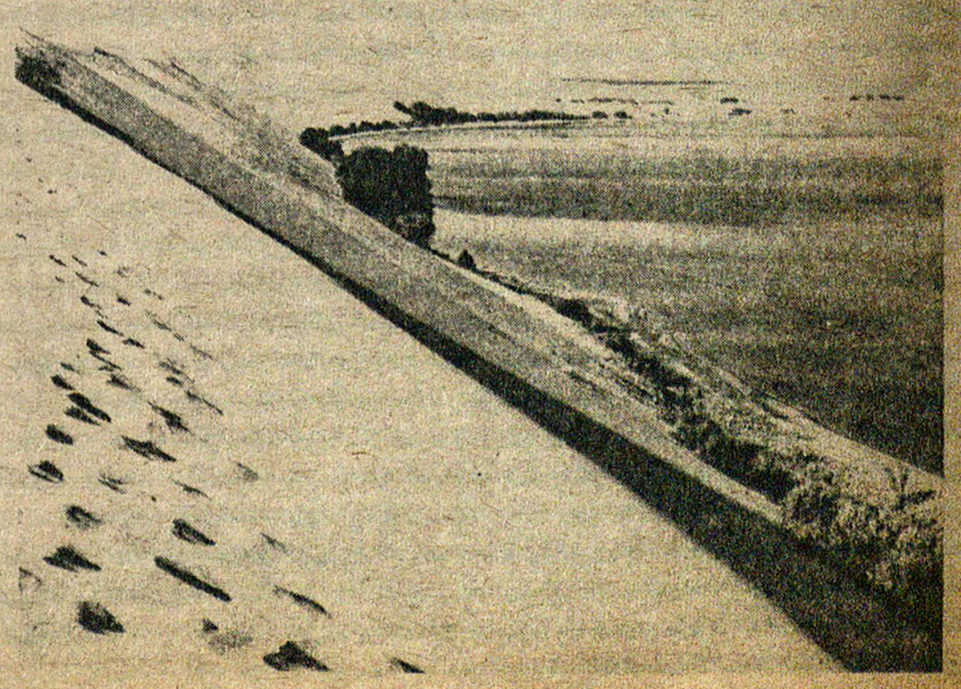

Kuršių Nerijos pamarys

čiantis tradicinei gyventojų struktūrai, pasikeis ir pats krašto charakteris.

Matyt, tikslinga apgalvoti ir greičiau spręsti šį klausimą. Gal steigti nedideles žuvies perdirbimo (rūkymo, filė gamybos) įmones Neringoje, o stambesnę — statyti kitur. Žvejai liks gyventi Neringoje. Poilsiautojai čia gaus žuvies. Pramonė neužgoš gamtos.

ARCHITEKTŪRA, STATYBOS — opi ir bene patį skaudžiausia problema.

Originali senoji kuršių architektūra labai vertinama ne vien dėl savo istorinės, etnografinės reikšmės. Pastatų dydis, formos, spalvos derinasi su gamta. Į visą pastatų kompoziciją vykusiai įsilieja kuklūs ornamentai, nendriniai ir čerpiniai stogai, lėkiai. Tačiau didelė dalis senųjų namų jau avariniai. Ką daryti su jais? Tur būt, racionaliausias sprendimas — vertingiausius atstatyti, išlaikant architektūros etnografinį autentiškumą, bet įvedant komunalinius patogumus. Taip pasielgta su vadinamuoju Pasakų nameliu Nidoje, prie marių, ant kalno. Vila „Pasakų namelis" — faktiškai iš nuotraukos atstatyta ten senaisiais laikais kupsojusi žvejo trobelė.

Vienas iš kelių, siūlomų architekto V. Stausko — statyti naujus pastatus iš tradicinių medžiagų, derinant juos prie vietinių architektūrinių formų ir landšafto savitumų vengiant didelių tūrių, stambių stiklo ar betono plokštumų. Toks, jo nuomone, yra Tomo Mano memorialinis namelis, girininkijos sodyba Nidoje, vila „Vaivorykštė" Nidoje. Šie statiniai palyginti neseni, bet suprojektuoti, remiantis regionalinėmis tradicijomis.

Gal šis kelias ir ne vienintelis. Tikriausiai čia teks statyti ir kitokių pastatų. Tačiau jokiu būdu negalime į neriją perkelti standartinių daugiabučių namų. Deja, nors Neringoje leidžiama statyti tik pagal individualius projektus, bet, pavyzdžiui, Nidoje pastaraisiais metais iškilo daug pastatų ir net ištisas kvartalas, kuris mažai kuo skiriasi nuo statinių bet kurlame rajono centre. Ypač tai pasakytina apie pastatų kompleksą Nidoje, į kurį įeina restoranas, kino teatras, keli miesto tipo daugiabučiai gyvenamieji namai, prekybinis centras.

Kaip ateityje išvengti tokių klaidų! Tinkamiausias kelias — architektūriniai konkursai. Juos galėtų organizuoti Architektų sąjunga.

Kasdieninlams smulkiems reikalams tvarkyti, taip pat vadinamajai mažajai architektūrai kurti ir pačioje Nidoje reikėtų sudaryti atskirą specialistų grupę. Į ją, be architektų, turėtų įeiti ir dailininkas, dendrologas.

Statybinė teritorija visoje Neringoje neužims daugiau kaip 5 procentų. Mat, čia projektavimas specifinis, jo išeities taškas — ne projektinės užduotys, o esamos sąlygos. Todėl reikalingi ir kruopštūs moksliniai tyrimai. Tiesa, Neringa turi daug patriotų įvairių sričių specialistų, mokslinių darbuotojų tarpe. Tačiau jų pastangos menkai koordinuojamos.

Neišspręstų problemų Kuršių nerijoje nemaža. Tai ir apželdinimas, ir marių baseino priežiūra bei eksploatacija, Smiltynės, priklausančios Klaipėdos miestui, panaudojimas intensyviam trumpam poilsiui, o gal ir pavertimas labai originalia poilsiaviete, iš kurios galima būtų stebėti jūrą, marias, kopas, miškus ir Klaipėdos žiburius.

Gal būt, šiais ir kitais klausimais savo nuomonę pareikš specialistai, žurnalo skaitytojai.

T. VYTARAS
(Švyturys)

▲ Senasis Kuršių nerijos kampelis

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame už suruoštą staigmeną, mūsų 25 metų vedybinio gyvenimo sukakties proga.

Didelę padėką reiškiam rengėjams A. Vaupšui, A. Kuncevičienei, G. Sibitienei, P. Bendžaitienei, B. Staškevičiui, J. Šeidžiui, J. Šveikauskui ir C. Vieraitienei. Dėkojame šeimininkei A. Kuncevičienei, vietuvėje dirbusioms V. Macelienei, A. Gustainienei, G. Kazlauskienei, stalus aptarnavusioms mergaitėms J. Gustainytei, R. Macelytei, J. Macelytei, Z. Macelytei, bare dirbusiems A. Maceliui, V. Gustainiui, prie durų ženklelius segusioms S. Jonelytei, R. Pocauskaitei.

Dėkojame seselei Margaritai už gražius sveikinimus ir įteiktą dovaną, jaunųjų ateitininkų vardu sveikinusiai V. Adomonytei, skautų-skaučių vardu sveikinusiai I. Lukoševičienei, kuri įteikė ir 25 m. sukaktinius žiedus. Ačiū šaulių vardu sveikinusiam J. Petrauskui.

Dėkojame visiems dalyviams, dėkojame ir tiems, kurie prisidėjo, bet dalyvauti negalėjo, dėkojame atsiuntusiems sveikinimus laiškais — A. J. Kutkams iš Wellando, D. A. Pusarauskams iš Didž. Britanijos.

Ši Jūsų suruošta staigmena prisiminimuose išliks visam gyvenimui.

P. M. Girdžiai

DIPLOMUOTIEJI LIETUVIAI

Jau įpratome, kad maždaug šiuo metų laiku visas didelis būrys jaunų lietuvių baigia mokslus ir gauna akademinius laipsnius. Tai iš tikrųjų viena iš mieliausių apraiškų lietuviškojoje išeivijoje. Išsimokslinę lietuviai užsitikrina ne tik savo šviesesnę ateitį, bet tuo pačiu laiduoja, kad ir pati lietuvybės ateitis svetur bus šviesesnė, kad nestokosime intelektualinių kadrų, iš kurių turės ateiti ateities vadai, judintojai ir kūrėjai.

Mūsų laikraštis jau daug metų skatino ir tebeskatina lietuvius jaunuolius mokslintis, šviestis ir siekti vis didesnių laimėjimų akademiniame pasaulyje. Todėl NL visuomet su malonumu spausdino mokslus baigusių lietuvių nuotraukas ir trumpus aprašymus.

Mielai tai darysime ir ateityje. Teprašome talkos. Praneškite redakcijai, kas, kur, kada baigė mokslus ir atsiųskit mums tokių diplomantų nuotraukas. Tebūna dabar baigusiųjų pagerbimas paskatinimu ir jaunesniems ištvermingai siekti užsibrėžtojo tikslo.

PRISIMINTAS VYT. MAČERNIS

Birželio 12 d. Telšiuose įvyko 1944 m. žuvusio poeto Vytauto Mačernio 50 m. sukakties minėjimas.

Apie poeto kūrybą kalbėjo kritikai V. Kubilius ir K. Nastopka. Keletą poeto sonetų ir šeštąją viziją skaitė aktorius L. Noreika. Atsiminimus apie Vytautą Mačernį papasakojo P. Jokimaitienė ir E. Matuzevičius.

Vakaro dalyviai taip pat aplankė poeto kapą jo tėviškėje Šarnelėje.

• Jonas Jokubauskas baigė Loyolos gimnaziją. Gavo 5 metų stipendiją ir McGill universitete studijuos mediciną.

ŽEMĖLAPIS NEMOKAMAI

Taip, nemokamai. Tai sieninis Lietuvos žemėlapis, spausdintas keturiomis spalvomis, 24" x 20" formato.

Žemėlapyje sužymėti Lietuvos ežerai ir upės, miškai, miestai, miesteliai ir mažesnės gyvenvietės. Kiekviename lietuvio bute toks žemėlapis yra reikalingas ir būtinas, ypač ten, kur auga jauni lietuviukai — juk jiems ne tik reikalinga, bet ir smalsu smulkiau susipažinti su savo tėvų krašto geografija.

"Nepriklausoma Lietuva" šitą spalvotą Lietuvos žemėlapį nemokamai išsiųs visiems naujiems laikraščio prenumeratoriams arba tiems, kurie suras naują NL prenumeratorių ir atsiųs prenumeratos mokestį.

Vadinasi, nemokamai gauti Lietuvos žemėlapį iš tiesų nėra sunku. Pakanka tik pakalbinti savo kaimyną laikraštį užsiprenumeruoti, atsiųsti prenumeratos mokestį, o mes bematant Jums išsiųsime žemėlapį.

Pasinaudokitė čia spausdinama anketa:

NL administracijai,
Nepriklausoma Lietuva
7722 George Street,
La Salle 690, Que.,
Canada.

Prašau man siuntineti Nepriklausomą Lietuvą šiuo adresu:

_____

_____

_____

Keturių spalvų Lietuvos žemėlapį prašau išsiųsti šiuo adresu:

_____

_____

_____

Pridedu $..... kaip 12 mėnesių prenumeratos mokestį.

Metinė NL prenumerata: Kanadoje $7.50, kitur $8.00.
Remėjo prenumerata $ 12.00.

KRONIKA

LAIKRAŠTIS NEIŠEIS

Kaip paprastai, vasaros atostogų metu Nepriklausoma Lietuva neišeis. Šį met neišeis NL liepos 21 d. ir liepos 28 d. numeriai.

Po vasaros atostogų pirmas NL numeris išeis rugpiūčio 4 d.

LAIKRAČIO RAMSČIAI

Rėmėjo prenumeratą — 12 dol. — už NL apmokėjo A. Kietys iš Didž. Britanijos, V. Keturakis iš Toronto ir V. Jonuškis iš Clevelando.

Mūsų laikraštį parėmė aukojo: Dr. A. Pacevičius — 25 dol., KLB Sudburio ap. valdyba — 15 dol., Hamiltono DLK Algirdo šaulių kuopa — 10 dol., J. A. Stankus, Z. Barysas, A. Alekna, P. Barteška, J. Kupris J. Paukštys, M. Vapsva po 2,50 dol., P. Vileniškis, K. Vasiliauskas, V. Milukas po 2 dol. ir A. Šukaitis — 1,50 dol.

Nuoširdus ačiū.

SVEIKSTA V. TRUMPA

Vašingtone, kongreso bibliotekoj dirbantis istorikas Vincas Trumpa sirgo ir tris mėnesius gydėsi Georgetown universiteto ligoninėje. Po sėkmingų kelių operacijų istoriko sveikata gerėja.

SUKAKTIS

Spalio 2 d. Aušros Vartų parapijos salėje įvyks "Nepriklausomos Lietuvos" laikraščio 30 metų sukakties minėjimas ir balius.

POPULIARŪS DAINININKAI

Lietuviai dvyniai Astra ir Alfredas Šalčiai Vak. Vokietijoje žinomi kaip populiarūs estrados dainininkai. Jie, be kitų, dalyvavo ir lietuviškame koncerte, kuris birž. 19 d. įvyko Lebestedte.

Rugsėjo - spalio mėnesiais Šalčiai gastroliuos šiaurinėje Amerikoje, kur jie su koncertais lankysis žymesnėse lietuvių, vokiečių ir kitų kolonijose. Jų koncertą organizuoja Amerikos vokiečiai.

Šalčiai pramogines dainas dainuoja vokiečių, anglų ir lietuvių kalbomis.

GEGUŽINĖ

Montrealio lietuvių žvejotojų-medžiotojų klubo Nidos gegužinė įvyks P. Skruibio ūkyje, Pointe Fortune, rugpiūčio 8 d.

ŠUNIŠKAS GYVENIMAS

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. **727-3120** Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

SAVARANKIŠKAS AGENTAS

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose

3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

L. K. MINDAUGO ŠAULIŲ KUOPOS TRADICINĖ

gegužinė!

F. SKRUIBIO VASARVIETĖJE, liepos 4 d

PROGRAMOJE: 1 val. vėliavos pakėlimas, prizinis šaudymas, sportas, muzika, bufetas, loterija.

Visus maloniai kviečiame

Valdyba

Santaupas į „Litą"

"LITAS" Moka:

Už einam. s-tas 5%

"Litas" nieko neima už Tamstų išrašytus čekius ir juos kas mėnesį gražina paštu. Palūkanas prirašo kas trys mėnesiai.

Už taupom. s-tas 6%

Priedu duoda gyvybės apdrauda iki $2,000 santaupų sumos. Palūkanas skaičiuoja mėnesiniai ir prirašo metų gale.

Už termin. indelius:

1 metų 6.¼%
2 metų 6.¾%

Palūkanas prirašo: balandžio 15 ir spalio 15 d.

Pinigų išėmimas nesuvaržytas iš visų sąskaitų.

Palyginkite šias palūkanas su Tamstų dabar gaunamomis palūkanomis kitur ir padarykite reikiamas išvadas.

nepriklausoma lietuva

Nepriklausoma Lietuva is published weekly by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, La Salle 690, P.Q. R.E. Maziliauskas, Editor. F.P. Paukstaitis, Bus. Manager. Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P.Q.

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos ir leidėjų nuomonei. Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Neišspausdinti rankraščiai autoriams grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį leidykla ir redakcija neatsako.

Metinė prenumerata Kanadoje $7.50, visur kitur $8.00. Atskiras numeris 25¢. Rėmėjo prenumerata $12.00. Adreso pakeitimas 25¢.

Redakcijos ir administracijos adresas:
7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, P.Q.
Tel. (514) 366 6220